

octubre 1995 núm. 160 175 PTA.

LLUCMAJOR

de pinte en ample

FIRES 1995

100 cl.

25% vol.

XAROP
d'en

CORI

F. Vidal

Elaborado por Destilerias F. Vidal Catany, S.L. - C. San Francisco, s/n.

LLUCMAJOR (MALLORCA)

Emb. 1696 - PM Reg. Ind. 7/5497 - Elaborado en España

N.R.S.I. 30.3182/PM

EDITA

Obra Cultural Balear de Llucmajor

INFORMACIÓ I PUBLICITAT

C/ Bisbe Taixequet, 105 (Llucmajor)

DIRIGEIX

Catalina Font

COL·LABOREN

Sebastià Alzamora	Miquel Bezars
Ignasi Barceló	Celso Calviño
Llúcia Caldés	Miquel Cardell
Francina Capellà	Joan Clar
Sebastià Cardell	Antònia Font
Damià Duran	Joana Font
Bartomeu Font	Matis Garcia
Catalina Garau	Miquel Janer
Antoni Ginard	Coloma Julià
Franc Jaume	Benet Llompart
Antoni Llompart	Antoni Montserrat
Llorenç Mascaró	Matis Mut
Francisca Mut	Guillem Oliver
Miquel Mut	Margalida Palou
Jaume Oliver	Nanda Ramon
Bartomeu Prohens	Josep Sacarès
Sebastià Rubí	Miquel Sbert
Jaume Salvà	Catalina Serra
Tomeu Sbert	Joan Socies
Jerònia Socies	Arnau Tomàs
Gabriel Thomàs	Jeroni Tomàs
Pere F. Torrens	Antoni Vadell
Bàrbara Verdura	Francesc Verdura
Miquel Barceló	

SECCIÓ ESPORTIVA

Coordinador: Joan Quintana

Col·laboren

Joan Jaume, Jaume Manresa

IMPRIMEIX

TIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOR

El pensament de la Revista
s'expressa només a través
de l'Editorial

Editorial

Fires 1995

Per Sant Miquel, FIRES. Llucmajor reviscola cada any per aquestes suons amb un esclat d'eufòria comercial, cultural i lúdica. La cita centenària constitueix una de les fites, potser la més impactant de l'any social i cívica llucmajorer.

La institució municipal planifica -la roda de la rutina, ben acceptada i fins i tot desitjada per la població, és un bon ajut a aquesta planificació- un ventall d'opinions on es combinen la mostra de la pluralitat de propostes comercials que el nostre entorn immediat i no tan immediat ens brinden, amb un seguit de suggeriments on l'exhibició de distintes ofertes plàstiques i amb l'opció de diverses activitats de naturalesa cultural -en un sentit ampli- i esportiva. En definitiva, gairebé cada any podem gaudir de les mateixes coses -convenientment *aggiornades* o absolutament tradicionals- que, malgrat tot, responen, d'alguna manera a les expectatives dels llucmajorers i dels visitants. Uns i altres, locals i forans, també amb una fidelitat que cal remarcar, solen -solem- ser complidors exactes i, com en un ritual, les FIRES llucmajoreres -sobretot la **darrera**- assoleixen unes fites de participació popular remarcables.

Les festes originades al si de les cultures de base agrària, com són les nostres, tenen com una de les seves característiques bàsiques el seu caràcter cíclic i previsible. A aquestes societats originàries els calia refermar, mitjanant la reiteració en l'ús, les constants que, al llarg dels anys fornien la seva personalitat. Com la llengua, com les celebracions religioses, com l'artesanía o els balls, les festes ajudaven -i poden ajudar encara- a conformar d'una determinada manera el caràcter d'un col·lectiu humà, d'un poble. Per això la tradició -que en si mateixa no és estàtica- només molt lentament incorpora innovacions i canvis perceptibles.

Però evolució implica renovació. Sense traïr els orígens, des de la genuïnitat més fidel i estricta, ens cal, si volem sobreviure, introduir elements nous -no només aparentment nous-, fer propostes novelles, tenir la gosadia i la imaginació necessàries per fer compatibles tradició i progrés. Si en el camp de l'economia, la indústria, l'agricultura o la ramaderia les FIRES han de ser una "excusa" per a la presentació dels avenços que avui són al nostre abast, els altres camps que l'esdeveniment firal propicia no s'han de restar al marge. Idees com promoció de nous valors culturals de tota mena -plàstics, literaris, àudio-visuals, teatrals, etc.-, impuls a la renovació del món de les idees, suport a iniciatives diferents que, massa sovint resten ignorades, difusió externa del patrimoni cultural del nostre poble... són punts que ens poden servir per a un debat sobre l'aprofitament de les FIRES com a base per a un tipus de compromís cívica que, com a poble, ens seria ben convenient.

Des d'aquesta perspectiva, considerar les FIRES no només com un objectiu convencional a complir sinó com un punt de partida per esperonar les iniciatives econòmiques llucmajoreres i per reviscolar el somort ambient cultural del nostre poble, el temps que s'enceta per Sant Miquel i es tanca per Sant Lluç i els esforços que les institucions llucmajoreres i el poble de Llucmajor hi destinen podrien convertir-se en un temps i uns treballs útils i profitosos, en termes quantitius i **qualitatius**, per a la nostra comunitat. ♦

BONES FIRES!

Plenari de l'Ajuntament

Assumptes sobre la taula i 8 mocions suspeses

Arnau Tomàs

Molts dels temes que figuraven a l'ordre del dia varen ser deixats sobre la taula per a un posterior estudi i consens de les respectives comissions en el darrer plenari ordinari celebrat per l'Ajuntament de Lluçmajor. I la resta de temes foren molt discutits per l'oposició, per la qual cosa la sessió es va allargar de manera inusual. A més, el PSOE i el PSM tenien 8 mocions presentades que no varen poder ser incloses perquè es presentaren fora del termini reglamentari, i, en tractar de posar-ne algunes amb el caràcter d'urgència, Rabasco s'hi va oposar perquè ja era molt tard i va proposar de presentar-les, juntament amb els assumptes pendents, en un proper plenari de caràcter extraordinari, cosa que, finalment, es va acordar.

L'única moció que figurava a l'ordre del dia, va ser la del PSOE, i aprovada per unanimitat, relativa a demanar al President de la República francesa que reconsideri la decisió de reanudar els assajos nuclears.

Resolucions de la batlia

Sobre el coneixement dels acords i resolucions de la batlia, el portantveu dels socialistes va criticar un altre cop la manera de voler aprovar el tema sense exposar detalladament al públic un resum de tots els assumptes tractats.

El conveni sobre l'ús del local per a la III Edat de s'Arenal va ser deixat sobre la taula pel rebuig de l'oposició, en considerar que està mal redactat, perquè concedeix als actuals usuaris de l'Associació excessius avantatges, perquè "sembla que el local és només per a ells".

Un altre tema suspès, va ser el de l'ampliació del personal laboral de les guarderies infantils, ja que el portantveu socialista va considerar que aquestes 5 places no es fan d'acord amb el pressupost i no veia que aquesta ampliació fos urgent. El batle va al·legar que no es tracta d'una ampliació, sinó que com que els corresponents contractes laborals acaben, aquests s'han de cobrir immediatament.

L'informe presentat pel regidor del PSM, A. Llompart, sobre el Pla director Sectorial de "Pedreres" també fou molt discutit i finalment aprovat per unanimitat en alguns apartats i amb el vot en contra del PSOE en altres. Segons Llompart, moltes pedreres han funcionat al marge de la llei.

Un altre informe sobre la conducció d'aigües residuals de la urbanització de son Bieló, a s'Estanyol, a la depuradora de sa Ràpita va ser aprovat amb els vots en contra del PSOE i PSM, perquè Rabasco va votar a favor. A. Llompart, en la seva forta oposició al tema, va manifestar que és "condemnable des de tots els punts, per infraestructures inadequades, amb pous d'aigua potable insuficients i amb alt nivell de salinitat".

També per discrepàncies de tots els grups de l'oposició, va ser retirat de l'ordre del dia per a posterior estudi, el projecte de valoració complementària de l'ampliació

del cementeri municipal, a causa de l'increment de 6 milions de pta. per un estudi de seguretat perquè hi passa una línia d'alta tensió. Rabasco va comentar que "les errades dels serveis tècnics no haurien de ser pagades per l'Ajuntament".

Altres acords

-Conveni amb la Conselleria de Governació per a la prestació de serveis en benefici de la comunitat.

-Convalidació o conversió de despeses. El PSOE va votar en contra, tot al·legant "massa convalidacions; si no es pot gastar s'han de suprimir sopars i despeses innecessàries".

-Declaració d'interès municipal del Club Esportiu Espanya Atlètic.

-Aprovació de l'estudi de detall de carrer Terral -pas peatonal a s'Arenal. ♦

Nova Junta Directiva del CN s'Estanyol

T. Sbert

Convocades eleccions al CNE, va resultar reelegit Antoni Ginard Torelló, com a president del Club, amb una única candidatura presentada.

Ginard, que ja porta 12 anys en aquest càrrec, ha introduït alguns canvis i la junta ha quedat així:

President: A. Ginard

Vice-president: A. Amer

Secretari: A. Martorell

Tresorer: J. Tur

Comptador: D. Pérez

Comodor: F. Hernández

Vocals: R. Llompart, Ll. Piña, M. Sastre, H. Reda, J. Díaz, M. Bril, P. Ripoll, J. Llabrés i J. Mòjer. ♦

Escola d'adults de Lluçmajor

Matrícula oberta

Alfabetització

Preparatori

Graduat

Preparació proves lliures FP1

-Auxiliar administratiu

-Jardí d'Infància

-Auxiliar de clínica

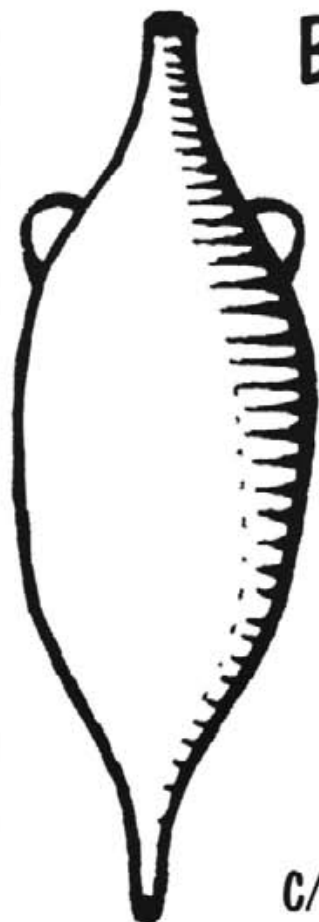
Tallers d'anglès

Tallers d'alemany

Informàtica

Lloc: Institut Pere de Son Gall. ♦

Bones Fires i Bona Fermança

S'AMFORA

C/. de sa Font, 8 - TEL. 66 18 16 - LLUCMAJOR

JOIERIA - PLATERIA - OBJECTES DE REGAL - RELLOTGERIA - REPARACIONS

SA FONT

Bones Fires!

Antecedents familiars llucmajorers de la beata, pregó d'Antoni Gili Ferrer, rector de La Sang

Francina Capellà
Margalida Palou
Foto: Antoni Monserrat

El pregó d'enguany ha estat pronunciat pel Pare Antoni Gili que va néixer a Artà l'any 1932, on va cursar els estudis primaris per ingressar després, als tretze anys, al Seminari de Palma. El 1958 va dir la primera missa. Acabà la seva formació el 1973 quan es llicencià en Filosofia per la Universitat Pontificia de Sant Tomàs de Roma.

Ha estat a cinc parròquies mallorquines: Binissalem, s'Arracó, Artà (19 anys), Algaida (5 anys) i l'Anunciació de Palma (5 anys fins ara). Encara que no visqui a Artà se sent molt lligat al seu poble i s'ha especialitzat en l'estudi de la seva història, s'ha interessat pel cançoner popular, a part de les investigacions sobre eremitisme. És una persona molt activa i ens ha confessat que no sap què és avorrit-se, sempre té activitats a fer i un munt de projecte que li agradaria realitzar.

Entre les seves publicacions cal destacar: *Història eremítica d'Artà*, *Ermiteños insignes de Mallorca*, *Antoni Llinàs, Missioner de missioners*, *Historia de Belén*, *Petit cançoner d'Artà*, entre d'altres. El seu interès pel cançoner popular l'ha dut a publicar un complement artanenc al cançoner del pare Ginard, del qual ja ha sortit un primer volum.

El tema del pregó es fa atractiu per a qualsevol llucmajorer perquè, com diu l'autor, *el poble sempre ha estat conscient de l'ascendència llucmajorera de Santa Catalina Tomàs, per això no és estrany que tingui una capella dedicada a cada església i, a més, el bisbe Tomàs de Tauxaquet ja s'havia interessat per la beata i pensava que si ambdós eren Tomàs devien ser família de prop o d'enfora.*

La dissertació començà amb una justificació de la presència de l'orador, explicà que a través de l'estudi eremitisme del segle XVI, d'un veí de Son Gallard, possessió on vivia Santa Catalina Tomàs de nina, va descobrir la figura del pare Antoni Castanyeda, ermità de Miramar que va ser el director espiritual de la beata abans d'entrar al monestir de Santa Magdalena. Aquest és el punt de partida que el dugué a trobar dades de la família Tomàs, de la família Gallard i, a través d'aquesta informació, va començar a estudiar Santa Catalina Tomàs i les relacions amb Lluçmajor.

Després d'aquesta introducció va passar a exposar les causes de la mobilitat de la gent mallorquina durant l'edat

mitjana, fet que possibilità la coneixença dels repadrins de la beata: ella de Valldemossa (Joaneta Deià) i ell de Lluçmajor (Jaume Tomàs) que es casaren l'any 1467, Batllasar Coll trobà el document de les nocces. Entre aquestes causes podem esmentar, seguint Font Obrador, les collidores d'oliva, els arrendaments de possessions, la compra de bestiar, les festes patronals on es concertaven molts de matrimonis, sobretot de famílies benestants, els arrendaments de pastures i, principalment, la transhumància de les guardes del pla que anaven a estivar o a hivernar a la muntanya.

Una vegada situats els antecedents familiars de la santa, el pregoner féu referència al fet que els Tomàs establerts a Valldemossa mai no deixaren de banda del tot les relacions posteriors amb Lluçmajor; de tal forma que un germà del padrí de Santa Catalina s'estableix al puig de Randa i

PETITONS

Articles infantils de 0 a 12 anys

Llistes de naixement

Plaça Espanya, 46 - Tel. 66 18 59 (Lluçmajor)

LOCAL

deixa descendència a Lluçmajor. Aquesta familiar va comprar una possessió, anomenada després Son Toni Tomàs, que limita amb Estaca, devora Randa. És una possessió que s'ha de poder situar amb exactitud a través dels documents dels notaris d'Algaida i Lluçmajor.

El Pare Antoni Gili únicament va voler fer referència als Tomàs de Lluçmajor i va remetre l'auditori, interessat per la història dels Tomàs de Valldemossa, a altres publicacions seves. Malgrat tot ens va explicar que el repadrí de la beata que s'establí a Valldemossa, rebé, de part de la seva sogra, una possessió anomenada Banyes.

A través dels antecedents de la beata coneixem el Lluçmajor d'aquella època, molt esplendorosa, quan va arribar a ser la vila amb més habitants de Mallorca. El pregoner assenyala que tot això no ho hauria pogut explicar sense tenir en compte els estudis de Font Obrador.

Per altra banda considera que hem d'anar cap a una estructuració d'una vida crítica de Santa Catalina Tomàs. És una tasca que encara no està feta quatre-cents anys després de la seva mort. Això suposa tenir en compte l'aspecte sociològic i econòmic de la família, del seu entorn, personalitats relacionades amb la Santa, confessors... i centrar-ne la figura dins aquest context, posant els àngels i els dimonis al seu lloc, ja que s'han estudiat poc aquests aspectes. Fins i tot els documents enviats a Roma s'equivoquen en la data de bateig de Santa Catalina i posen la data del bateig de la seva germana Margalida.

El pregoner a voler acabar amb un poema de Maria Antònia Salvà que és una síntesi del pensament i del sentiment de tot el poble de Lluçmajor.

Santa Catalina Thomàs i el Bisbe Taxaquet

Valldemossa us donà vida:
més, devots i reverents,
ja us diuen vells documents
de Lluçmajor proceïda.

La vila de Lluçmajor
-com bres del vostre llinatge-
vos féu degut homenatge
ja en temps de l'avior:

teniu capella amb altar
dins cada un de sos temples,
i festa anyal amb exemple
d'alegria popular.

El gran bisbe Taxaquet,
que és nostra més alta glòria,
quan de vós feia memòria,
de parent clamava el dret.

Feis reviure la virtut
d'una gent qui fou tan noble,
i que mai dins nostre poble
no hi regni la ingratitude.

De tot mal pot rompre el glaç
l'encens d'un prec qui s'enfila.
Pregau per la nostra vila,
oh Catalina Thomàs! ♦

IVECO

SERVEI AUTORITZAT

Tallers

ANTONIO

ROSSELLÓ RAMIS, s.l.

C/ Navarra, 4-6 • Tel. 66 09 28
Lluçmajor

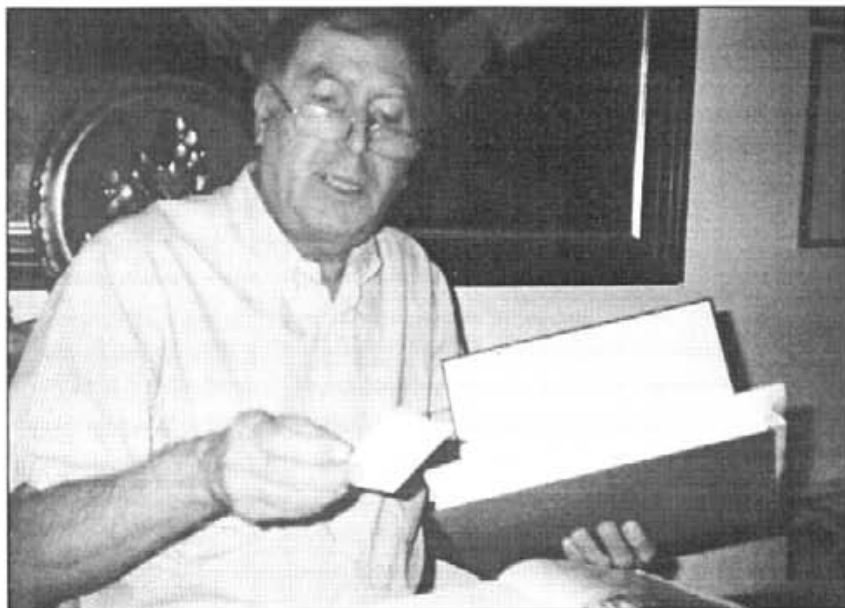
PEDRO CANTALLOPS LLADO

PINTURES AUTOMÒBILS

Plaça Pare Bartomeu Salvà, nº 4
Telèf. 12 00 70 (Lluçmajor)

Entrevista amb el Dr. Bartomeu Font Obrador

Presentació del VI Tom de la "Història de Lluçmajor"

Text i foto: Tomeu Sbert

Aquest mes d'octubre, dia 10, es presenta a la Sala de sessions de la Casa Consistorial llucmajorera, el VI tom de la "Història de Lluçmajor", escrita pel cronista oficial de la ciutat, el Dr. Font Obrador.

Aquesta revista ha visitat l'il·lustre historiador i, com quasi sempre que l'hem visitat, el trobam treballant al seu despatx, enmig d'una vertadera muntanya de llibres; això sí, ben ordenats. Aquell horabaixa, la mar sense fi resplendia mostrant uns colors semblants a la plata vella. A la balconada de casa seva, arriba generós l'oratjol dels pins de son Verí. Hi som per parlar d'història.

UN TREBALL INTENS

-Com s'ha fet aquesta història de Lluçmajor?

-Hi ha tot un cúmul de factors humans que han possibilitat veure-la feta realitat: entrevistes, consultes, experiències, llibres que m'han donat més llum per dur-la endavant i per il·luminar el meu camí de recerca.

-Fins a quins anys arriba aquest sisè tom?

-Està basat sobre el segle denou.

-I, després d'aquest?

-En vendrà un setè; ja he recuperat molt material en diferents carpetes, totes classificades. Seran més o menys els anys immediats anteriors a la guerra civil, posant un èmfasi especial a la gran reforma que es va fer a la Plaça Major (avui Plaça Espanya). Aquesta reforma es va dur a terme gràcies als grans arquitectes i urbanistes llucmajorers del segle passat. També hi ha el projecte de 1922 de l'estàtua del rei Jaume III, monument que es beneí el 27.

-Arribarà vostè a la història actual?

-No, no, això mai. Fer història d'avui és com si et posassin un quadre artístic sobre el nas; no es veu com pertoca.

UN SEGLE IMPORTANT

-Són molts els esdeveniments que es donaren al segle XIX. De s'Arenal, parlem de la construcció d'una capella neogòtica, molt estranya i petita, fins arribar al projecte del capellà Cànaves, que es va fer realitat, i que és l'actual anomenada antiga capella. A Lluçmajor hi hagué també la vinguda de les Monges de la Caritat,

l'Hospici, ca ses Beates, el Convent; allò de l'exclaustració en què l'any 1835 Lluçmajor veu com el claustre començà a tenir una mica d'espurna a la primera desamortització, feta molt abans, però no prosperà fins a la segona, en què hi ha l'expulsió dels frares. Entre aquests frares hi havia una personalitat molt representativa, el P. Antoni Puig Monserrat, felanitxer, però fill de llucmajorera, el qual va arribar a ser diputat a les Corts de Cadis i, després, Bisbe de Puerto Rico.

També hi ha tot el que fa referència a la titulació del Claustre, a favor de l'Ajuntament. I ja des d'aquell primer moment l'Ajuntament tenia necessitat de reunir les diferents institucions locals, com les escoles, beneficència, acollir els pobres, una biblioteca pública popular; o també els militars que venien a Lluçmajor. Fins a entrar-hi la Guàrdia Civil, amb la qual es va fer un contracte i que encara tenim dins l'esmentat Claustre.

Aquest Claustre s'hauria d'haver recuperat per fer-hi un gran centre cultural, perquè Lluçmajor el necessita.

EL PASSEIG JAUME III

El tom VI descriu, nom per nom, la parcel·lació de solars dels carrers de Sant Francesc, Pare Ripoll, d'en Batlet u altres. Aiximateix la part dels carrers Antoni Maura, Melià i el projecte del gran passeig Jaume III, però ja a l'any 1916. Recorda també l'existència dels "llevadossos", que foren de poca durada.

HISTÒRIA DOCUMENTAL

El Dr. Font deixa clar que la història escrita per ell és documental i no populista. Cercar, dins la documentació històrica, clarament, el que és llegenda i el que hi ha de realitat, dins el passat de Lluçmajor.

-El S. XIX és el període més fecund del nostre passat. Els llucmajor-

ners d'aquell segle lluitaren per posar-se a to en tots els progressos propis del moment.

Serà curiós llegir com descriu Font Obrador el canvi progressiu de quan es passa de llum d'oli al de petroli. O la instal·lació d'una primera línia micro-telefònica que va funcionar a l'Ajuntament. Llucmajor volia ser precursora a tenir el ferrocarril, tot i que no ho va aconseguir.

Llucmajor, al S.XIX, va veure néixer el Salón, el Teatre Recreatiu, el Principal (que més endavant s'incendiaria), el Teatre i el Casino Mataró, teatre fundat el 1902; el velòdrom, inaugurat el 1898, l'any de la guerra de Cuba i del desastre colonial.

COL·LABORACIONS

Com a col·laboracions molt estimades, en aquest tom, Font Obrador cita a Sebastià Cardell, com a expert en folklore i glosadors, Isabel Garau, gran investigadora o les col·laboracions a través de l'arxiu municipal de Margalida Martín.

-Hi ha col·laborat molta gent i des d'aquí aprofit per donar les gràcies més expressives a tots.

PERSONATGES IL·LUSTRES I "EN DURÍ"

Entre la llegenda es rescata al famós lladre "En Durí". Nomia Joan Puig i Duran. Queda reflectit el naixement a s'Arenal o a la colònia de Son Mendivi. També hi són alguns fills il·lustres o adoptius de Llucmajor, com Damià Isern o Eusebi Pascual, o es Comte de Sallent, a més de personatges com Antoni Garcies Vidal, "L'amo en Toni d'es Forn".

-Dr. Font Obrador. Quin missatge voldríeu donar als llucmajorsers amb aquest nou tom de la història?

-Que estimassin Llucmajor, que pensassin que fa 150 anys, abans de començar el S. XIX, no teníem res de les estructures artístiques, monumentals i, sobretot culturals aconseguides. Tampoc no teníem aquesta espiritual ni aquest tresor intel·lectual que ens feren arribar fins a nosaltres.

MÉS DE SET-CENTES PLANES

El nostre entrevistat no ha con-

BARTOMEU FONT OBRADOR

HISTORIA DE LLUCMAJOR

VOLUMEN SEXTO

Portada del llibre

testat quan li hem demanat quantes hores de feina li ha duit escriure les poc més de 700 planes de què consta el tom presentat. Diu que en un principi va pensar de fer-ne dos; finalment s'ha escollit un paper un poc més fi que el dels anteriors volums i les il·lustracions també són nombroses.

Aquí queda part del que va comentar el Dr. Font. Encara afegí més coses però es tractarà de llegir el llibre. Dia 10, al vespre, ja es trobarà a disposició del públic en general. ♦

Entrevista

Antònia Suñer, Regidora de Cultura

C. Font

Foto: C. Julià

Antònia Suñer Olea té 24 anys. Es presentà a les llistes del Partit Popular d'aquestes darreres eleccions municipals i de llavors ençà és la responsable de Cultura i Educació del Consistori Il·lumajorer.

-Per què Cultura?

-Per què no? Si la cultura és desig de perfecció, és una bona via de treball. Jo m'hi trobo molt a gust i esper que, amb l'ajuda de tots, podré arribar a bones metes.

-Què hi falta, culturalment, a Il·lumajor?

-En aquest sentit mai no es pot dir que es té tot. Naturalment que ens fa falta un casal de cultura, una aspiració que fa temps que es persegueix, en el qual es podrien dur a terme activitats més ben coordinades. I precisament jo crec que al nostre poble, a més d'altres aspectes, ens fa un poc de falta això: un poc més de coordinació entre els diferents elements que integren la cultura. I quan dic això pens també en s'Arenal.

-Quins projectes tens per al futur des de la teva regidoria?

-De projectes, bastants. Dur-los a bon terme ja depèn de molts factors. A més, en van sorgint de nous segons les circumstàncies. La meua intenció és anar atenent tots els que pugui al mateix temps recollir totes les propostes i suggeriments que em facin arribar. En aquest sentit la Regidoria de Cultura estarà oberta a tothom.

La línia de publicacions que ha seguit l'Ajuntament com a mitjà de difusió de la cultura, les subvencions a entitats i activitats culturals, l'organització de manifestacions artístiques i literàries, les subvencions i les beques a les escoles, la col·laboració amb totes les entitats i grups locals, inclosos la Banda de Música i l'Escola de Música, la col·laboració amb el MEC a través de l'Escola d'Adults, les festes, i tots els projectes que les

circumstàncies aconsellin de realitzar seran objecte de tot l'esment per part d'aquesta regidoria, com també les novetats que es puguin introduir.

A l'Ajuntament, les dones no hi som per fer planta

-Quin paper tenen les dones a l'Ajuntament?

-Quin paper hi tenen les dones? I jo podria afegir: quin paper hi tenen els homes? Tots realitzam la nostra tasca sense cap classe de discriminació. I puc assegurar que les dones no hi som per fer planta. Tots aquests prejudicis estan superats. Per la meua part, he de dir que treballaré sense cap complex i que esper dur a terme el meu treball sense traves pel fet de ser dona.

-La teva regidoria és de Cultura i Educació. Parla'ns una mica d'aquests temes, tot relacionant-los.

-Bé, en primer lloc he de matisar que a més de Cultura i Educació, també som l'encarregada dels temes de Joventut, tres noms íntimament relacionats, ja que bona part de les actuacions programades per les àrees d'Educació i Cultura van destinades als més joves. Així, podem esmentar les activitats a les escoles, les beques

escolars, els incentius i les activitats pròpies de la joventut, el temps lliure, els cursos d'animació professional, les relacions amb entitats juvenils, les biblioteques...

Però l'educació i la cultura no es limiten als joves, sinó que també hem de cobrir altres franges d'edat i hem de tractar la cultura d'una forma generalitzada, per a tot el poble. També ens encarregam, per tant, del patrimoni cultural i artístic, la normalització lingüística, els arxius, les publicacions, els actes culturals, l'educació d'adults i les escoles d'infants.

No oblidem que qualsevol manifestació cultural contribueix a la formació i l'enriquiment de la persona, i que en aquest aspecte mai no es fa prou, mai no es posa el llistó massa alt.

Per acabar voldria recordar que la meua regidoria tindrà sempre les portes obertes a tothom. Podeu tenir la seguretat que qualsevol proposta o suggeriment serà ben acollit i estudiat com cal.

Vull dir també que tot quant fem per la nostra cultura no ens ha deixat satisfets, sinó que ens ha de servir d'estímul per millorar i continuar endavant. Per això esper la col·laboració de tot el poble. ♦

CARNISSERIA □ XARCUTERIA

ZANOQUERA
GARCÍAS

EL SUPERMERCAT DE LA CARN

CADA SETMANA TENIM LES DARRERES
NOVETATS D'ALTA XARCUTERIA

- PRIMERES MARQUES DE "PATÉS"
- POLLASTRES DE CAMP
- TOTS ELS DIES TENIM ENTRECOT DE VEDELLA
- POLLASTRES FARCITS PER ENCÀRREC
- PORCELLES, INDIOTS, ANNERES I POLLASTRES FARCITS PER A BATEITGS I PRIMERES COMUNIONS

*Per a vosaltres vostè és primer
Bones Fires!*

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 • LLUCMAJOR (Mallorca)

ferreteria
**CA'N
JANER**
bricolatge

Pl. Espanya, 47. Tel. 66 04 43

Rotonda Llucmajor a Porreres i Campos
Tel. 12 04 47 Fax 66 27 64

LLUCMAJOR

OFERTES DE FIRES DE 1995

Escala d'alumini extensible 2 x 8, 4.07 mts.	17.995
Taladre AEG CBS 550/2	9.200
Màquina de disc 1900 W	23.915
Martell AEG PHE 30RX2	56.250
Vestit d'aigua L-XL-XXL	790
Silicona K-86	385
Super Lube 200	450
Focus Halogen amb bombeta	1.250
Disc de diamant 230 mm. BELLOTA	11.485
Maceta picapedrer BELLOTA 5308-A	1.330
Cinta mètrica BELLOTA 25 mts.	1.579
Estanalles Russes BELLOTA 250 mm.	1.382
Pala quadrada 5502-2 BELLOTA	1.880
Botes d'aigua (del 38 al 45)	995
Pantalla soldador 410	1.099
Pantalla soldador 424RN CLIMAX	1.110
Bossa portaeines	1.550
Ulleres protecció CLIMAX 538-1	375
Senalla de goma nº 2	615
Pool de goma nº 2	675
Pool goma Itàlia	620
Flexòmetre 3 m.	250
Generador 2500 HONDA GE-520	99.500
Kit Nivell picapedrer 25 m.	1.195
Joc desengramonador TOP-PLUS	2.375
Conjunt 2 discs mil fulles	1.850
Extensible 25 m. Oferta	4.995

Entrevista

Miquel Martí, gerent de Semar

Coloma Julià

Miquel Martí Truyols és el president del consell d'administració de Semar, l'empresa llucmajorera que ara serà homologada als països de la Comunitat Europea, per seguir el reglament exigut a totes les indústries càrniques.

En Miquel Martí va néixer a Ariany, allà va viure la seva infantesa, i també a Petra, però quan tenia 7 anys va venir definitivament a Llucmajor, amb els seus pares i amb el seu germà Jordi, amb qui més endavant va emprendre l'aventura de fer prosperar l'antiga fàbrica de sobrassada d'en Ramon Castell.

-Com va tenir el seu origen l'empresa Semar?

-Fa 23 anys que existeix Semar, la continuïtat de l'empresa de Ramon Castell Prohens, empresa fundada el 1942, però per desavinences amb el seu soci el 1954, ell s'havia quedat amb el negoci i l'havia traslladat al mateix lloc on ara hi ha Semar.

Fa 29 anys que jo havia posat una carnisseria a plaça i l'amo en Ramon hi venia a cercar la carn. Un dia els matadors li varen fallar i em va demanar per favor que hi anàs a ajudar-li i ja no en vaig fugir; llavors em va venir a cercar per trempar la sobrassada... fins que un dia em va dir que m'hauria de quedar el negoci.

Ens va donar bones condicions; primer ens ho va llogar i al cap de 4 anys li vàrem comprar. Aquests primers 4 anys ho dúiem en Toni Serra, el meu germà Jordi i jo. El nom de Semar ve de Serra Martí.

Ara fa 5 anys vàrem ajuntar-nos amb uns ramaders que tenien una sala d'especejament (despiece) a Mercapalma; ells ens deixaven aquesta sala i a canvi els donàrem una parti-

cipació dins Semar. Vàrem fer una societat anònima com toca.

-Quins productes fabricàveu al principi?

-Només es fabricava sobrassada. Abans només es mataven porcs per temporada, de Sant Francesc fins abans de Nadal. Nosaltres vàrem començar matant porcs per fer carn i també per fer sobrassada.

-I ara què fabricau?

-Ara tenim tota casta d'animals, des de pulardes (galls petits) fins a porcs grassos, xots, guàtleres, conills, pollastres, vedelles...

Fabricam sobrassada, botifarrons, xoriços frescs, salsitxes, hamburgueses, "callos", botifarres, "morcilles"...

-Amb quanta gent comptàveu al principi?

-Vàrem començar el meu germà i jo i 3 dones. Ho fèiem tot.

-I ara?

-Ara són uns seixanta a la fàbrica i una vintena més a l'empresa comercial, que pràcticament és el mateix; li vàrem haver de posar un altre nom, "La Sirena", per efectes fiscals.

-Com va sorgir l'expansió de l'empresa?

-Vàrem posar un representant que venia les nostres coses, però ell ens va plantejar la necessitat de comercialitzar altres productes i per aquest motiu agafàrem una fàbrica d'Olot, de cuixots, baiones, salsitxons i d'altres embotits de per allà, es diu "Jamones Far" i té molt de prestigi.

També agafàrem una altra casa de cuixot dolç, de Vic, amb la marca "Espina".

Distribucions "La Sirena" és l'encarregada de distribuir aquests productes que comercialitzam i els que fabricam nosaltres.

De Mallorca només es pot exportar sobrassada

-Quins productes exportau?

-Sobrassada. De Mallorca només es pot exportar la sobrassada.

Exportam a tota la zona del Mediterrani. D'Andorra fins a Cadis, un poc a Saragossa, Albacete... A Madrid també hi exportam molt, però des de sempre, el lloc on exportam més sobrassada és a Almeria, i també a Múrcia, Alacant, València i Barcelona.

Els catalans volen la sobrassada ben curada, en canvi els altres peninsulars la prefereixen poc curada.

Hem aconseguit de fer una sobrassada millor

-Existeix un control per a l'exportació de sobrassada?

-El gener de 1994 es va posar e

marxa un consell regulador per controlar la sobrassada que es fa a Mallorca, amb la denominació Indicació Geogràfica Protegida, com si fos una denominació d'origen. Això és reconegut per la Comunitat Econòmica Europea.

Les normes són, que la sobrassada ha d'estar feta a Mallorca i ha de tenir un reglament que ha de garantir que aquesta sobrassada té un mínim de qualitat i de curació.

Hem aconseguit de fer una sobrassada millor; s'ha prohibit el colorant i tothom posa el pebre més bo i un 8 % de proteïna amb extracte sec, com a mínim.

Dels 40 fabricants que hi ha a Mallorca, 37 s'hi han inscrit.

Jo som membre del consell regulador; som 5 o 6 fabricants i 2 assessors de la Conselleria d'Agricultura: un manescal i un enginyer agrònom.

-A quines exposicions soleu par-

ticipar?

-Hem participat a les fires alimentàries d'Ifebal a Mallorca, a Barcelona hi anam cada dos anys, i a la setmana d'alimentació a Madrid.

En una ocasió vàrem anar a Filipines, però allà no mengen pa i a més fa molta calor... no va anar bé, ni tampoc no hi va anar a Seül, aquí són molt tancats i no volem comprar res, només volen vendre.

Ara exportarem a França, a la zona mediterrània francesa ja hi tenim contactes fets. Esperàvem tenir la fàbrica homologada als països comunitaris.

Si no ens homologam no podem existir

-Per què Semar passarà a ser empresa homologada als països de la Comunitat Europea?

-Perquè ens obliguen, és un regla-

ment que hi ha a totes les indústries càrniques, petites o grosses, dels països comunitaris.

És una reforma higiènica que ha d'estar feta abans del 30 de desembre. Es pretén que les carns netes circulin per un lloc i la brutor per un altre.

-Ha estat molt difícil l'homologació?

-Hem hagut de fer una ampliació de 350 mts. quadrats, hem hagut de separar bé les seccions: sala d'especejament, fàbrica d'embotits, carn picada i hamburgueses, fusió de saïm. Aquestes seccions no se poden interferir.

Hem hagut de posar lavabos de pedals a totes les dependències. Als llocs on es toca la carn més delicats (carn picada i hamburgueses) ens fan fer feina a manco de 12° de temperatura, a l'hivern i a l'estiu. Hem hagut d'aïllar les habitacions per aconseguir aquesta temperatura. La primera setmana tothom anava amb el coll embenat pel fred.

Hem adquirit una màquina per envasar els productes dins palanganes. S'envasà la sobrassada dins terrines de 200 grs. amb una duració de 8 mesos; això creim que ens podrà dur a zones d'Europa que la desco-neixen.

Amb la mirada cap a Europa l'empresa Semar s'ha llençat cap a la nova aventura, amb la tenacitat i rigor que tot això suposa. ♦

13

SERRALLERIA

Jaime Maimó

FERROS ARTÍSTICS I FORJATS

ESPECIALITAT EN TREBALLS D'ALUMINI

AVDA. CARLES V, 26 - TEL. 66 06 82 - LLUCMAJOR (MALLORCA)

Quatre mots

Domingo Alcalà, de l'Associació de Comerciants i Empresaris de Lluçmajor

C. Font

Foto: C. Julià

-Què és l'associació de comerciants?

-Es tracta d'un grup de persones del nostre terme municipal que són socis de PIMEM. Integrats dins PIMECO (Petita i mitjana empresa del comerç), per tant tots els socis de PIMEM de Lluçmajor, formen part d'aquesta associació.

-Per què s'ha format aquesta associació?

-Dins el comerç ens trobam amb molts de problemes ja siguin, administratius, competència de grans superfícies, pressió fiscal, problemes amb l'administració, etc. Per tal de resoldre aquestes qüestions hi ha dues possibilitats, la primera que cadascú faci la seva o

bé aplegar-nos i entre tots tenir major força i fer major pressió, no és el mateix que parli un comerciant en concret davant l'administració, tant local com autonòmica que un representant del comerç de Lluçmajor.

-Quines tasques duis a terme?

-De moment el que volem és donar-nos a conèixer, tant a nivell general dins Lluçmajor com a nivell de comerciants, volem integrar el major nombre de persones dins aquesta associació, per tal de tenir una representació el més ampla possible per tal de mirar de resoldre els problemes que tenim els petits comerços de Lluçmajor. Tenim molts de projectes: com fer cursets a diferents àrees, conferències sobretot molta informació de tots els temes que estan relacionats amb el comerç i la petita empresa: plans de millorar del comerç, ajudes financeres, subvencions, etc.

-Com s'hi pot accedir?

-Com he dit abans tots els socis de PIMEM de Lluçmajor ja formen part d'aquesta associació, sense cap quota suplementària. Per tant, sent soci de PIMEM es fan socis de l'associació.

Per a tots els comerciants que no són socis de PIMEM i estiguin interessats en aquesta associació, el que poden fer és parlar amb nosaltres, ja que, el que volem és integrar el major nombre de comerciants del nostre poble.

Tots els que estiguin interessats a rebre més informació sobre aquesta associació, poden cridar per telèfon al 12.07.97. ♦

grafimut

**OFFSET - TIPOGRAFIA -
PAPERERIA**

Bisbe Taixaquet, 60 - Telèfon 66 00 69

LLUCMAJOR

T A L L E R S

CAÑELLAS - ROTGER

SERVEI OFICIAL

FIAT

PERSONALIDAD ARREBATADORA.

La personalidad arrebatadora del Fiat Bravo nace del tratamiento suave de los volúmenes y del aspecto fluido de sus superficies. Observe el perfil compacto y siga la línea del lateral hasta el músculo que robustece la aleta trasera.

LA ELEGANCIA DE LA ARMONIA.

Superficies fugaces, volúmenes suaves y líneas tensas: el diseño del Fiat Brava nace de unas minuciosas pruebas aerodinámicas. Observe el perfil, con el parabrisas inclinado, el voladizo trasero reducido y el tercer volumen compacto.

VOS DESITJAM BONES FIRES

C/. Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Lluçmajor)

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

VOS DESITJA BONES FIRES 1995

COLORINS

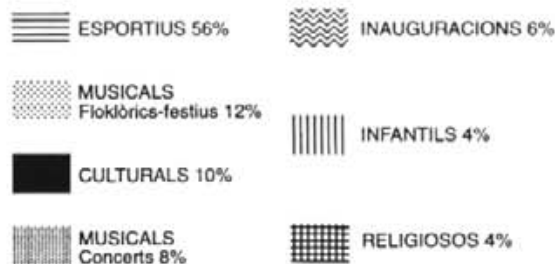
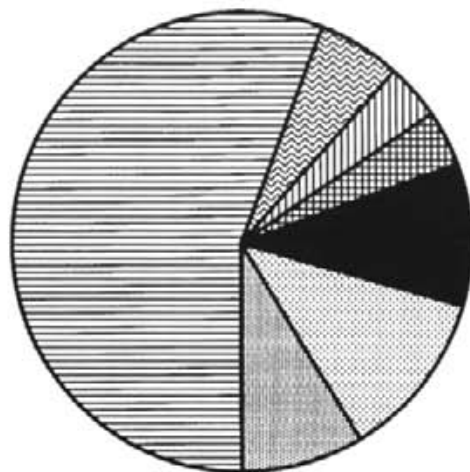

MODA INFANTIL

C/ D'es Vall, 107 • Tel. 66 27 26
LLUCMAJOR • MALLORCA

OPINIÓ

Les fires, anàlisi estadístic

A un poble on les manifestacions culturals, artístiques i esportives no són massa sobrades durant l'any, és molta la gent que el dissabte de Sant Miquel va a l'Ajuntament a escoltar el Pregó i conèixer com més prest millor la concentració d'actes programats pels vint-i-tants dies de Fira.

Enguany són 50 els actes programats, actes que un cop ben batuts i ben porgats no pareix que justifiqui les moltes corregudes que els regidors encarregats de les fires fan envers l'Ajuntament i molt menys la necessitat d'un "assessor". I és que analitzant el programa observam que els 50 actes es poden classificar així:

-28 actes esportius, organitzats, quasi tots, per clubs esportius i sense intervenció de l'Ajuntament.

-10 musicals que inclouen 2 ballades de boleros, 3 actuacions de cornetes i tambors, 1 ballada de ball de saló a més del ja tradicional concert de la Banda de música i l'organitzat per l'escola de música.

-5 culturals, un dels quals organitzat per "la Caixa"

-2 de religiosos, l'Ofici del dia de sant Miquel i la missa en honor de la patrona de la Guàrdia Civil.

-2 per a infants, inicialment programats pel mateix dia tanta sort que no era a la mateixa hora.

-3 d'inauguracions; la Mostra, les exposicions de pintura -de la seva quantitat i qualitat més val no parlar-ne- i la Fira.

L'endeutament i la manca de doblers de l'Ajuntament no excusen un programa de Fires tan magre. La precarietat econòmica es pot suplir amb intel·ligència i imaginació. ♦

MONSERRAT

MODA HOME I DONA

MERCERIA
PERFUMERIA
LLENCERIA

Ens trobareu a la
Plaça d'Espanya, 49
Tel. 66 05 10
VOS ESPERAM

**CA'N
JANER**

JØTUL®

Un robot a vapor
GRATIS valorat en
47.500 pts. en comprar
una estufa o una xemeneia
amb instal.lació inclosa
abans del 18-10-95

NOVA TENDA D'EXPOSICIÓ I VENDA

*Rotonda Ctra. Lluçmajor - Campos
Avda. Caballero Ramón Sanmartí
Tel. 12 04 47 • LLUCMAJOR*

Enquesta

Quina és la vostra
opinió dels 100 primers
dies de Govern Municipal?

Antoni Llompart.
PSM

Hem trobat un govern que, malgrat algunes manifestacions de bona voluntat, encara no ha entès que està en minoria i ha mantingut unes línies generals d'actuació que posen en perill el funcionament mateix de la Casa de la Vila. L'oposició no hem tengut accés a informacions essencials (urbanístiques, econòmiques), d'altres no estan "disponibles" (la liquidació del pressupost, el volum del deute) i l'equip de govern continua gestionant la cosa pública, els doblers i el personal al marge de qualsevol previsió de futur. En això manquen mecanismes de control efectius i, a més, hem de ressenyar que se vulneren els reglaments més elementals.

Hem d'admetre, no obstant això, que per part d'alguns regidors hi ha un tarannà de diàleg que s'hauria de concretar en fets.

A l'oposició, a més, hem començat a fer valer el nostre pes amb victòries que demostren que també es pot ser útil des de la minoria. ♦

Manolo García.
EU

Més del mateix. Ja està bé de beneïtures de 100 dies. La dreta d'aquest poble no arregla res, ni en 100 dies ni en 100 anys. Per exercir la democràcia cal beure'n les essències i la font d'on beu té uns altres valors, que per cent no són "gaire" democràtics. *No hi ha democràcia participativa dels ciutadans.* Pensen que perquè els han delegat el vot ja tenen un xec en blanc. *La democràcia es conquista, no es regala.* Fa falta que les entitats de tota la societat participi en l'elaboració dels pressuposts, en les comissions informatives... Fa falta que es creï el "Consell Ecològic" on participi, de manera vinculant i fiscalitzadora, tota societat. Fa falta una política cultural aglutinadora des de la creació del "Consell escolar municipal", on participin totes les APAS del municipi, el col·lectiu docent i el col·lectiu estudiantil. Mentre governi la dreta això no passarà mai. Amb les altres forces es pot arribar a algun acord puntual, *Però amb el PP, mai.* ♦

Antoni Garcies.
PSIB-PSOE

Bàsicament dos punts: En primer lloc, la situació econòmica, greu, que havíem analitzat en la nostra campanya electoral, hem pogut constatar com és de real i d'actual.

En segon lloc, hem de lamentar que l'esperit d'oferiment de la batllia quant a la participació dels altres grups polítics s'hagi vist frustrada des del primer moment. Qualsevol tema que l'oposició presenti, l'ha de treure a través de preguntes. Les 80 preguntes que hem fet, quant a documentació, no han estat contestades sinó que n'hi ha 40 que encara no tenen resposta per part del grup Popular. Aquestes són, sempre, sobre temes econòmics. Els regidors de l'oposició ens sentim com si no fóssim regidors. Tenim el mateix tractament que el públic i només actuen de regidors els del PP. ♦

Joaquín Rabasco.
ASI

O hi ha hagut Govern en aquests 100 dies? ♦

Francisco Ferré.
GIS

Des de s'Arenal, consider que la tasca duita a terme fins ara des del Consistori no ha estat gaire positiva. Des de dins l'Associació d'Hotelers volem plantejar el tema, tant deixat

de banda, per part de l'Ajuntament. Consider, vists aquests darrers plenaris, que es deixen massa qüestions sobre la taula i un Ajuntament tan important com el nostre ha d'actuar bé, però amb agilitat. ♦

Gaspar Oliver.
PP

Durant aquests primers mesos, hem estat fent feina bàsicament en posar en marxa tots aquells temes que havien quedat aturats per motius de les eleccions municipals. S'ha de tenir en compte que a partir del mes d'abril, molts de temes quedaren damunt la taula atès que al maig hi havia eleccions, i fins el juliol una vegada constituït l'Ajuntament, no es prengueren decisions.

S'ha hagut d'acabar aquells temes que no hi estaven definitivament.

L'altra línia d'actuació, va encaminada a analitzar la situació financera i poder presentar un pla de sanejament, un pla d'austeritat d'inversions mínimes i dins aquestes inversions acometre aquelles que a mig i a llarg termini, suposin estalvis a l'Ajuntament, estalvis de despeses corrents, de funcionament i un major rendiment de la gestió, augmentant encara més la productivitat del personal dotant a l'Ajuntament de més mitjans que així ho faran possible.

S'està fent i s'ha dedicat màxima atenció a aflorar totes aquelles bosses de "frau" que hi ha dins el terme.

Aquesta legislatura ha d'esser

forçosament molt distinta als vuit anys darrers. Les inversions que es feren durant aquests vuit anys i la despesa que es va comprometre, ja que les inversions estan fetes, ara s'ha de fer el Pla financer de sanejament.

S'han fet projectes i n'hi ha pendents de redactar però dur-los a terme dependrà de les disponibilitats de l'Ajuntament. ♦

Josep Manuel Luna.
UM

Observem en aquesta nova legislatura, la necessitat d'arribar a un consens entre els partits que han arribat a l'Ajuntament.

Hem pogut veure en els Plenaris que les aprovacions dels temes depenen amb massa freqüència dels interessos de partit i no dels interessos del propi municipi.

En el darrer plenari poguérem veure com el greu problema de personal a la Guarderia Municipal quedava sobre la taula, així com la majoria de punts que s'havien d'aprovar.

A s'Arenal la brutor segueix com sempre, això és necessari que aviat s'organitzi amb serietat un bon equip de treball en consens amb tots els partits. D'altra manera, veurem projectes importants aparcats per motius que mai no acabarem d'entendre. ♦

Badalls de mòmia

Miquel Cardell

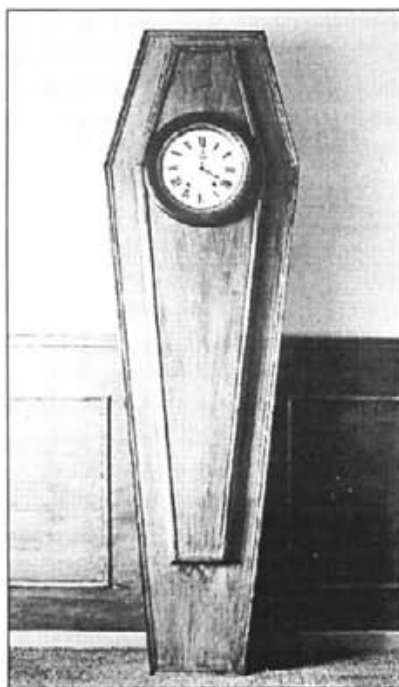
És ple de gemecs i velluts contemporanis el Misterio del gran compositor que va ser **Thelonius Monk** que em fan arribar **Carla Bley**, **Andy Sheppard** i **Steve Swallow** des de NY i a través del tremolor d'un làsser. S'adiu amb la blavor creixent i l'espessa llum grisa que han pres possessió de les teulades, el llorer, el ficus, la palmera, la balustrada i la llimoneira de fruits com grocs pits de donzella que va cantar Torga.

M'ha passat el temps davant l'ordinador sense esma per envestir aquestes notes que fan tard, i hauran de ser més improvisades, més jansessions que mai. I això malgrat el call del compromís adquirit, la solidaritat amb el cívic esperit d'aquesta casa; malgrat el plaer i la responsabilitat dels lectors que s'identifiquen com a tals, només perquè si, per animar-me o per plantejar-me puntualitzacions, reflexions, crítiques, comandes "*-meam si xerres de tal cosa o de tal altra...*".

No és que manquin qüestions urgents i polèmica, que no sovintegin els vicis persistents, les magrors i busques dins l'ull del conviure plantejant la seva variada casuística. Però aquest comentador està cansat, i li fa vessa reiterar arguments i perdigonades massa a l'abast.

...

Llegesc el Pregó de Fires que fa un any va pronunciar el Catedràtic **Román Pinya Homs** (a la coberta, una perspectiva urbana ja impossible). Tot i que d'informacions és prou "ligh", com anuncia el mateix autor, demostra ofici, i llavors, lloar la vila amfitriona no hi deu ser mai de més. I, a pesar d'alguna argumentació discutible sobre el sentit i les interpretacions de la Batalla de Lluçmajor, que sempre podem agrair en la mesura que ens recorda que la història és complexa, i permet fins a cert punt,

coses d'humans, pescar-hi segons l'esquer ideològic que ens pesa a l'ham, ens recorda frases belles, com la del Dr **Miquel Tomàs de Taixaquet**: *He nascut lliure i en una pàtria libèrrima. M'he educat en aquelles arts que no solament ensenyen als esperits ésser lliures, sinó també els fan lliures...* o reflexions tan males de discutir com aquesta: *No hi ha res més estèril que l'autosatisfacció, tant individual com col·lectiva.*

Poques setmanes després d'escoltar aquest pregó, l'encara ara batle va enviar la força a tancar per motius de censura de parada d'aquesta revista a una **Mostra** que esdevenia així menys llucmajorera... a més mostra del llautó d'un municipi que tornaria a fer de la pepera la llista més votada? Sia com sia, les dues cites del pregoner -que també ho seria de les festes del **Cul Nàutic de s'Estanyol**- projecten la seva influència sobre l'escrit que amb elles comença... Sobre el projecte de Formigonada nàutica, Ginnard guanya eleccions, i assemblees, amb molts de socis suspectament

nous, i el Batle no es creu els informes tècnics que acrediten la necessitat de llicència municipal pel desastre... els dels serveis institucionals, no acaben d'arribar... vaja, vaja.

...

Perquè, al pregó d'enguany, vaig passar d'anar-hi. Per molt que qualsevol aventura humana concreta, amb noms i llinatges dins un punt concret de la història de l'home estigui farcida d'enigmes i curiositats novel·lesques, la veritat és que, ara per ara, les peripècies genealògiques de la beateta m'importen un pebre. I llavors, és que no n'arribarem a sortir mai de beates i rebosillos, com si no fos possible una concepció, fins i tot històrica, distinta de la del relicari perpetu a l'hora de preveure i proveir el protocol culturalista. Com si, per exemple, enguany no fes cent anys de la invenció del cinema o cinquanta de la fi de la Segona Gran Guerra... i no en poguessin sortir pregons interessantíssims sobre qualsevol aspecte d'aquesta, o de la local història cinematogràfica, amb *Moscou de dia i Moscou de nit*, amb el pianista, *una de cap a cap!*, les repeticions de *La hija de Juan Simon*, *Gilda*, el París-Alegre amb les domàtiques contra una suspecta **ESTRELLITA de CASTRO**, o un **Fortunio Bonanova** passat per Hollywood des de la Mallorca dels anys 20 i veu massa poc potent pel gust del públic local (ell, el professor de cant a **Ciudadà Kane**, la millor pel·lícula de la història!...)

Si al manco hagués pogut esperar del pregoner una reflexió sobre la paternitat de la monja ara incorrupta: sobre els remors, que sembla confirmar el seu pubis pel-roig esbombat no sense morbo per no sé quin anatomista que fa uns anys va analitzar la relíquia, de la filiació per via clandestina amb una pesant família noble, algun membre de la qual tendria després a veure amb l'inici del vol cap als altars de la monja, que d'altres deien que era curta i autoritària, en una Mallor-

449ª Fira de Lluçmajor

Exposició de joies antigues i reproduccions

ABOLENGO

C/. Constitució, 38 - Lluçmajor

ca en profunda crisi social que amenaçava revoltes i feia necessari un hipnòtic o analgèsic popular, com és ara l'ona de devoció per un sant, o santa, de nou encuny.

...

Fugint del celler resclosit de la cultura momificada, vaig apuntar-me a l'alternativa anunciada pel benèfic **Teatre-Cinema Recreatiu**: un centre quasi "underground", vitenc i vitalitzador d'un poble que cada dia s'assembla més a una barriada. Vaig passar gust de bon de veres de veure Flamenco de Saura: una bella pel·lícula, sòbria i expressiva, intel·ligent i sensible; acordada amb l'esperit de la música que mostra. Vaja, ara que hauríem pogut parlar de com és, ha de ser, compatible el viure amb la sensibilitat atenta al món d'ara sense oblidar ni menystenir les peculiaritats i els tresors de la pròpia cultura.

I l'afegit d'aquesta perla del cuture-tronío aflamencat, divertidíssims de pur non-sense, que són **Los isleños del Rocío cantan canciones de amor**.

...

No sé si deixar anar aquí la qüestió del programa d'activitats previstes amb motiu de les Fires d'enguany. Perquè em veuré obligat a insistir que quasi tot el que me n'interessa passa a **Cas Coix** -aquest cicle de magnífic cinema cubà organitzat en col·laboració amb Sa Nostra, i obert per l'escriptor **Reynaldo González, Director de la Cinemateca de Cuba**, que és la més important d'Amèrica llatina, i no ha merescut ni un ajut municipal, ni sortir al programa... o la curiositat per la instal·lació-exposició

Nonsequitur... dins un panorama d'exposicions que tornarà a poblar-se d'oliveres, bodegons amb perdiu i aquarel·les...

Ja és coincidència que aquests dies s'exposi al Casal Solleric de Palma l'obra de **Fraver**, que així signava l'amo del Bar Moka la seva obra abstracta, que va fer com a membre del **Grup Tago...** el primer intent d'introduir l'aire de les estètiques contemporànies a Mallorca... al catàleg, per obra d'una descendent de la vida, **Cristina Ros Salvà**, hi trob referències a sengles exposicions del propi Fraver i del Grup Tago (del 63 i 162 respectivament a la Sala de la Caixa... probablement per la Darrera Fira (intentaré que es reproduïxi del catàleg la fotografia del cartell anunciador que em fa l'efecte que és de la primera d'aquestes mostres d'art).

Han passat més de trenta anys, i sembla que caminam cap enrera com els crancs... malgrat apunts com les conferències de **Cosme Aguiló** o l'amic solleric **Miquel Ferrà i Martorell**, o les músiques cinematogràfiques de la **Banda** o un **Llucmarrock** que pot servir de desagravi i hauria de ser una vera rectificació de menyspreus recents... quan la presència del Mestre **Miquel Janer** (amb els Sonadors...) fa perviure la presència d'aquells anys (en plena dictadura!) que la vila semblava, devora aquest final de mil·lenari, ai las!, viva i jove.

I això que és la vida de la societat la que fa possible la major part d'un programa caracteritzat pels oblidats, les ignoràncies, el menfutisme i la manca d'idees dels responsables municipals... res de nou tampoc, els darrers cinc anys, pitjors que en temps an-

tics... perquè les coses, i les polítiques, com més fora de lloc i de temps estan, més poden...

...

Aquí, aquests dies que arreu de l'Illa se celebra la Setmana dels Orgues Històrics... que fa anys que no alegra teules o les trompes del mai acabat de restaurar orgue de l'església de Sant Miquel, podria aturar-me a l'absència de concerts d'això que s'anomena música clàssica. A un poble on centenars de joves aprenen aquesta bella art. Clar que, pel cas que fa l'Ajuntament a una Escola de Música fruit de l'associació de pares i de l'esforç d'alguns i sobretot d'una jove professora de la vila. Si volem sentir el pianista llucmajorer, i amic meu, professor a València, **Bartomeu Jaume**, com a solista amb la **Simfònica de les Illes**, juntament amb **Miquel Estelrich**, director del Conservatori i antic deixeble seu, anirem a ciutat, quin remei. I si volem veure les belles fotos de runes d'arreu de la Mediterrània de **Toni Catany**, anirem a qualsevol poble de les illes, excepte a la vila... Entre d'altres i tan feixues motius, perquè després de dotze anys d'autonomia i no sé quants de transició política municipal, encara no disposam d'unes instal·lacions públiques que permetin, entre altres, activitats com aquestes... pareix que és millor invertir en casals caríssims que, potser, si hi arriba a haver duros, seran de només un sector de la població: els vells. Mentre, la **Guàrdia Civil**, amb ofici a la patrona i autoritats?, passa de tot i segueix ocupant i malmetent per força l'antic convent.

No m'aturaré a la magror de l'ajut municipal a l'Escola de Música, ha crescut, però encara no basta per quasi res, per exemple per ajudar-li a trobar un local adequat a les seves necessitats, que són les d'un parell de centenars de conciutadans. I això que no cobra per fer concerts (haurem de parlar de parts i quarts?).

...

I això que només em deix arrossegat per la picor moral de ridículs massa obvis, inèrcies rovellades, oblidats que clamen el fum major d'una torxa que s'ofega. Perquè no ens decidim a inventar la manera d'aprofitar una inversió en prestigi i nom per estendre el poder de convocatòria que ara té la massificada Darrera Fira per tal d'ampliar aquesta convocatòria... ja sia amb una Fira d'Art contemporani, de teatre, d'activitats musicals, que a

Mallorca no es fan, encara, o una trobada de cultura popular, o de teresetes, o d'animació infantil, o de qualsevol altra cosa, o de vàries simultàniament, o progressivament?. Em remet a les cites que retreia al començament, i a la malaltia senil del localisme de l'Il·lombriçol.

...

No deu ser que una certa disposició ciutadana a participar no aparegui, quan la convocatòria és oportuna. És el cas de la marxa ciclista a les **Piquetes des Pèlag...** que no puc fer; però refaig dos passats dos dies. Per comprovar com els ciclistes, només desviar-se de la carretera de Porreres es trobaven amb un munt de fems, amb gèlera inclosa, i com es trobaven unes piquetes desolades per la incúria i el vandalisme: l'empedrat com una pista de trial, arbres morts, la font pitjor que el Partenó... i dos dies després de la festa, l'indret ple com una sòl de papers, envoltoris, restes de menjar, tassons de plàstic...

M'aconorta la música del vent a les fulles, l'àmbit silenciós que permet escoltar-ne detalladament la caiguda... i, seguint el camí, l'existència de racons on el paisatge roman encara com una bella cooperació de natura i cultura, als indrets on no ha arribat el bum sinistre de les casetes, casotes i xalets, que proliferen encara ara arreu, com una plaga que ningú no atura ni combat. Veis com m'acab repetint, com el disc ratllat on canta l'absència de gestió i de política que mereixin usar els termes sense ressos de burla i deshonra.

...

Ara que passàvem per la carretera de Porreres, que requereix circular-hi amb precaució i lentitud -i perdre cinc minuts com a molt, fins al poble veí, que de vies de comunicació més ràpides amb la capital en té i pot tenir-ne d'altres! És un trajecte bell, ple d'un encís quasi monacal o fantàstic, que mereixeria figurar a les guies turístiques... si és que estem disposats a vendre fins els racons més íntims de la terra, que sembla que sí. Ara,

d'això si que en sabem, el **President Soler** recorre la diòcesi, (en vista *ad límina*?) i ens visita per prometre'ns que l'autopista és qüestió d'un parell d'anys (ja ho sabem, clar, i encara ens agafarà en calçons blancs: ja en parlarem, només que prengui un poc així com sembla, dels negocis de les Rondes)... d'un aterridor projecte de "modernitzar" la carretera de Porreres: adió, que deia la Tia Seu. De tren, ni en parlen: i així estam d'obligats a la dependència automobilística -i el risc!- els de la massiva emigració diària a Ciutat.

...

Com un show inesperat, a la Tv local, un antic vicari de la vila, **Josep Cabrinetti** -ara cosa dels mass-media diocessans, a un programa institucional, fa una entrevista al coordinador de les classes de religió. Fa preguntes d'aquestes que fan protestar **Perry Mason** perquè treuen conclusions i dirigeixen la resposta. El programa forma part de la campanya eclesial contra les disposicions governatives sobre l'existència d'alternatives a la classe de religió a les escoles. Una campanya en la qual intervé el propi **Papa**: retreient el dret

dels nins a no ser discriminats! Com si la classe de religió no fos una romanalla de poders absoluts i totalitarismes caducs, però massa immarcessibles. Com si de fet no fos, per exemple aquí mateix, massa subtilment obligatòria, fins al punt que hi ha nins que demanen anar-hi, perquè no fer-ho s'assembla massa a un càstig, com si no hi hagués pares que hi consenten, a contracor, per tal d'evitar als seus fills el sentiment de marginació... L'obligació de l'estat és, precisament, ser imparcial, per respecte a la pluralitat bàsica pel viure democràtic i el conivire civilitzat. Una altra cosa és que els creients de qualsevulla secta o religió tenguin tot el dret de fer tantes activitats com vulguin... fora de l'horari de l'ensenyament públic, gratuït, i igual per a tothom: basat en les convencions democràticament admeses i el coneixement de la ciència i l'art de la pedagogia. Em xoca veure pensaments com aquests a un diari alemany,

mentre a la Bohèmia hi ha també manifestacions contra la sentència del seu tribunal superior, que no permet santeristos a les escoles... per respecte, segurament, als qui no hi veuen més que un tòtem idolàtric... que hi tenen tot el dret del món. O no? Amb tots els respectes (respectes, això sí, mutus, no en mancària d'altra).

...

Ho deixarem aquí. Fa fosca. Les veus de les quatre dones americanes que formen **Anonymous 4** em du, des de l'Edat Media, i d'un indret tan pròxim, un Motet del **Codex de Montpeller**. Evoc un esbart de coloms dibuixant filigranes pel cel de fa una estona, i, transformades per la memòria amb lentituds de somni o al·legoria, les figures de l'estesa d'ingrúvides flobis de suro blanc de porexpan desfet, com un calabruix amb febre de papallones, o una nevada de bombolles dibuixant remolins pels carrers deserts de la vila que, sota la momificació oficial, o al fons del meu desig incorregible, sembla voler bategar, formiguejar de vida, i de vides possibles... ◆

Xerrades de cafè

Les fires i tot allò que les envolta

Un que escoltava

- Ja som altra vegada a Ses Fires
- Sí, i diuen els organitzadors que de cada any tenen més feina per col·locar els expositors.
- Sobretot les exposicions artístiques, que se'n duen la palma. Jo n'he comptades més de trenta.
- I allò que més hi ha en aquestes exposicions són els quadres pintats a l'oli, o aquarel·les, tot per vendre.
- No, i per la llepolia que duen, cada any exposen els mateixos artistes llucmajorers i sembla que tots fan un bon calaix.
- Sí, fins i tot n'hi ha algun que abans de la inauguració per les autoritats, ja tenen penjats els rètols d'"adjudicats" a alguns quadres.
- Això és una enganyifa comercial...
- Posats en pla comercial, podrien fer ofertes, com als supermercats...
- De totes maneres, amb la gentada que ve a Ses Fires de Lluçmajor, crec que venen moltes pintures.
- A més, és una realitat l'anomenada que tenen aquestes exposicions, i molta gent ve per comprar un quadre.
- També diuen que la "Mostra llucmajorera" no cap a la carpa de tants sol·licitants com hi ha.
- Aquest aspecte sembla que contradiu l'esmentada crisi industrial i comercial de Lluçmajor.
- Això pareix, perquè llevat de les fàbriques de sabates, que de tantes com n'hi havia ja només en queden tres, en la resta crec que hem progressat molt, perquè tenim dues fàbriques de formatges, varies d'embotits i de carn que enviam per tota l'illa i a la península.
- I supermercats, i moltes altres indústries que abans no existien.
- També estam preparats per acollir molta gent estrangera que vulgui venir a viure a Lluçmajor, perquè hi ha moltes cases tancades i venals...
- I un Polígon industrial a punt.
- A punt i coma; i amb deu anys de retard...
- Bé, parlant més de Ses Fires. Vàreu anar al Pregó d'enguany?
- No, no hi vaig mai...
- Idò jo sempre, però aquest d'enguany no em va agradar gens.
- I, això, per què?
- Perquè va ser molt llarg i pesat. El pregoner ens va voler contar moltes coses, amb moltes dates i coverbos històrics; l'ascendència llucmajorera de la Beata Catalina Thomàs, i, com la majoria del públic, al final no vàrem saber d'on venia aquesta ascendència.

-Per això ja no hi vaig mai, són unes reunions molt avorrides.

-Jo pens que hi ha gent que per molt llesta que sigui, no es fa càrrec del que és conversar a un públic.

-Sí, perquè hi ha coses per ser contades i d'altres per ser llegides.

-També hi ha gent que no és apta per anar a segons a quines conferències...

-Jo som un d'aquests, i per això ja no hi vaig... ♦

Cartes

... i els nostres veïns francesos segueixen fent la seva voluntat, doncs han tornat a fer explorsionar les seves bombes als Mars del Sud!!

Després d'aquesta actitud, crec que haurien d'esborrar de les seves monedes la paraula "fraternité", que, segons el diccionari, vol dir "germanor, lligam entre germans" i ells, d'això, no en tenen ni idea.

Atentament ♦

Carme Gil.

EURO - IDIOMAS

Lluçmajor

*Apreneu idiomes amb grups molt
petits amb professors amb experiència
natis i llicenciats*

Acadèmia d'Idiomes
Carrer Rei Jaume II, 48 • Lluçmajor • Tel. 66 11 33

FORN DE PA
I
PASTISSERIA

Ca'n Lluç

Sant Llorenç, 78 - a - Tel. 66 06 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

- Fabricació pròpia •
- Gran varietat de tortades •
- Especialitat en torrons artesans •

El forn de
CAN LLUC
vos desitja unes
Bones Fires

Taller Mecànic

J. TOMÀS

REPARACIÓ D'AUTOMÒBILS

C/. Antoni Maura, 50 - Tel. 66 14 72 - LLUCMAJOR

De noms i de llocs

(X X X)

Son Cardell Son Monget

C. Calviño
F. Jaume
F. Mut

Per dur a terme l'estudi d'aquestes dues possessions hem entrevistat el seu propietari, una de les persones més conegudes de Lluçmajor, el Doctor en Filosofia i Lletres, Sr. Bartomeu Font i Obrador, nascut el dia 28 de novembre de 1932. Com a persona que coneix i, per tant, estima la nostra història, amb una gran amabilitat, tot d'una es va oferir a contar-nos tot allò que coneix sobre la toponímia de les dues finques. És ell mateix que diu en el pròleg del llibre, "Els arts i oficis d'antany", tom IV: "...m'era un goig el viure a pler dins la Natura i esguardar amb ulls esbatanats sa Marina".

-Què ens podríeu contar sobre Son Cardell i Son Monget?

-El fet d'haver nascut dins una família de petits propietaris pagesos, féu que, de nin, els meus pares m'hi duguessin sovint quan anaven a conrar les seves terres; això va fer que conegués i estimàs tot allò relacionat amb els costums i la vida camperola. Els meus avantpassats tenien, com molts de llucmajorers, sorts per diferents establiments del terme, entre d'altres, record: *es Puig, es Pujol, sa Vela* a prop de la Vila, *es Masroig*, etc.

Altra cosa ben distinta era la possessió de *Son Cardell*, la propietat de l'Hereu de la casa, el meu padrí de fonts, Llorenç, germà major del meu pare, del qual jo com a fillol i per esser aquest fadrí, el vaig heretar directament.

Son Cardell, antigament era una finca del domini de les monges de Santa Margalida i ha tingut distints noms: *Son Pere Cardell* i *Son Cardell del Regidor*. Al segle XVIII es va dividir, per motius familiars, en dues possessions: *Son Cardell de ses Cases*

Bartomeu Font Obrador, l'hereu de Son Cardell i Son Monget.

Velles i *Son Cardell de sa Cova Negra*, que més tard es diria *Son Cardell d'en Tetè*. Des de 1470, fins un segle després, va esser de la família dels Cardell. De llavors, fins a l'any 1878 va esser propietat dels Calafats i a partir d'aquesta data és dels Fonts. *Son Cardell* i *Son Monget* pertanyien als Calafats i es varen separar l'any 1878 i es tornaren unir amb la meua persona l'any 1974.

-Què ens podríeu dir sobre les cases de Son Cardell?

-Són de l'any 1784 com s'indica al seu portal de mig punt, això va esser degut a la separació de la meitat de les seves terres, per motius familiars, que fou després *Son Tetè*.

Hi podem destacar el molí de sang, que és allò que va quedar de les antigues cases, i el molí de vent. És remarcable un molí d'oli de llençisca.

La païssa és molt gran. La construcció és de l'antiga família dels Calafats, originaris de Deià.

Una vegada més trobam una família de la Muntanya relacionada amb una llucmajorera, això demostra que dos mons tan distints com és el Migjorn i la Serra de Tramuntana són complementaris. Dins la història de Lluçmajor tenim moltíssims d'exemples que corroboren aquesta teoria, entre d'altres, el fet de la transhumància: un repadrí de la Beata, en Jaume Tomàs de Torratxí, duia la seva guarda d'ovelles a la muntanya; les cases de *Cas Frares* es feren amb els beneficis trets del sublligament de les pastures de la Serra.

-Vos que heu estudiat tant sobre la Prehistòria Mallorquina, ens podríeu dir què hi ha de remarcable sobre aquest aspecte a Son Cardell?

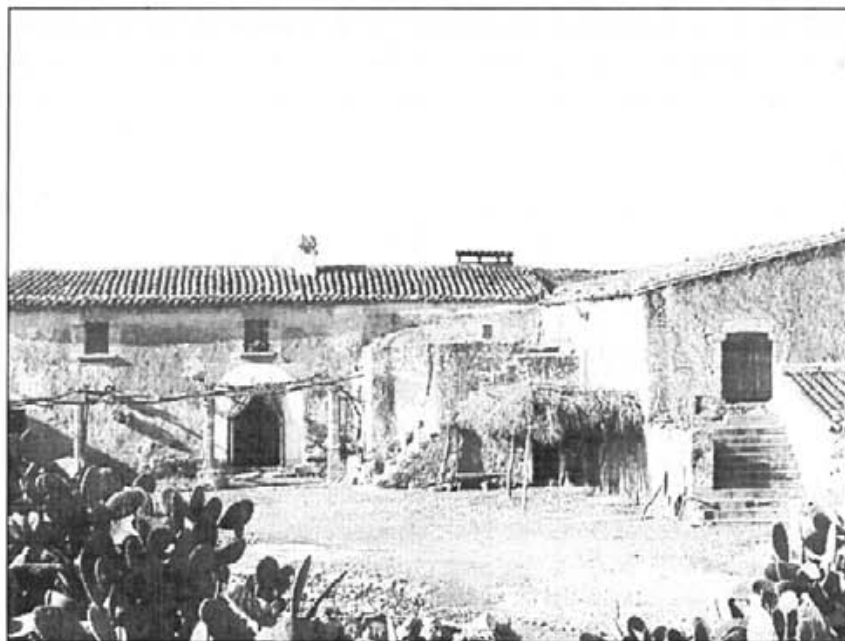
-En podríem parlar molt. Ara bé, resumint, vos diré que a dins *sa Tanca d'en Conill* s'hi troba *sa Cova de sa Capelleta*, pertanyent al Primer Bronze, cova artificial d'enterrament de planta naviforme amb sepultura rectangular central i nínxol terminal. La vaig explorar amb en Ripoll Perelló i l'estudi està editat al Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana.

A *sa Talaieta* hi ha les restes d'un poblat talaiòtic molt destruït; es veuen ceràmiques fragmentades i rodades superficialment.

-Què ens podeu explicar sobre els topònims de Son Cardell?

-Hi ha *es Sementer Gran* o de *sa Cisterneta* amb el seu pinar; *es Serral d'en Flauta*, terra frutera d'ametlers verdetes on es fan les comes roges; *sa Pleta d'En Calafat*, abundosa en botxes; *es Sementer de sa Bassa*, nom que li ve per esser un llisar de roca on es junten les aigües i a l'estiu serveix perquè s'hi rebotquin els porcs; *sa Tanca d'en Conill* amb *sa Cova de sa Capellera* que les arels de la figuera manresa tresquen ficant-se pel seu

TOPONÍMIA

Son Cardell del Regidor

marès fins que la humitat les eixumora; *sa Quintana*, on creixen els ullastres que es fan molt grossos; *sa Pleta de sa Figuera de Moro*, al Carreró Vell, amb *sa Casa des Caçadors* on trobam cactus i donardes; *es Figueral*, amb les seves piques ran de *s'Aljub* on anava a beure el bestiar gros, i *ses Solls* voltades de figueres de moro: *sa Tanca de s'Era* sense terra i plena de cards, les llavors dels quals atreuen les cadernereres; *sa Cometa*, de terra grassa, el nom li ve de la depressió que fa el terreny; *sa Vinya*, tancat grandios a la vora de *Son Cànaves*, abans de l'arribada de la filloxera era vinya i avui està poblada d'ametlers; *es Sementer des Campet*, amb un gran claper; *sa Tanca des Sestadors* amb figueres de coll de dama, manresa i albacora; *sa Tanqueta*, que es troba a darrera les cases, està plena de còdols; *sa Talaïeta*, lloc aturonat, és la deixa d'un poblat talaïòtic; *es Sementer de Darrera*

ses Cases, és la porta de la garriga; *sa Tanca Nova*; *Es Pletó*, amb un claper i amb molt de romaní i rotaboc; *es Torrent des Mussols* i el seu forn de calç, mirador autèntic de sa Marina; *ses Torretes*, des d'on es colombrava un ampli panorama; *es Torrent*, d'altíssims i aromàtics pins; *es Cau des Vent*, amb un bufador de vent impetuós i fresc que diuen que ve de la mar, on abunden les bolletes del Bon Pastor i el verdet; *es Pinar d'en Barceló*, que és molt espès; *sa Cova Obrada*, al caire del torrent; *es Pont* que es va construir l'any 1919 per poder passar d'una part a l'altra; *sa Barraca d'En Bolleta*, on hi havia cinc rucs d'abelles, corresponia a mestre Damià Salvà casat amb Na Isabel Calafat, cunyat de l'amo En Miquel Calafat; morí l'any 1814. Cal remarcar, al mateix temps, l'existència des *Pi Gros*, el brancatge del qual surt damunt del torrent i hi solem fer el nierró les milanes i és el més alt de tot el

lloc i li fa companyia un altre pi forcat també molt alt. A la seva proximitat es veu una cisterneta i uns marges i més enllà una barraca i una sitja, prop de la raconada del torrent.

A *Son Cardell* hi abunden distintes construccions com cinc o sis forns de calç, barraques i sitges, testimonis de l'aprofitament del boscatge i l'ullastram. A *sa Quintana* hi ha una barraca de pores i una bassa.

-Son Cardell és un lloc amb bastant de pinar, que ens podríeu explicar sobre els pins?

-Cada vint anys es solia tallar el pinar; ara és impossible per la mortalitat dels pins degut a les sequeres i atacs de la processonària. Solen morir cada any un centenar de pins.

-Què podem dir més sobre Son Cardell?

-En el torrent, com hem esmentat, s'hi va construir l'any 1919 un pont a la raconada d'un frondós alzinar i fa poc temps s'hi ha trobat un aqüífer, s'hi ha duit l'electricitat i s'hi han sembrat 1500 ametlers.

Els Cardells eren pobres de família i varen acabar amb una nina que va festejar un pagès del poble de Deià; el seu fill va ésser Calafat Cardell, encara que el seu padrí havia aconsellat al testament que permutàs els llinatges.

Son Calafató és una llegítima d'una trentena de quarterades que surt de *Son Cardell* que era una finca d'unes quatre-centes cinquanta quarterades.

També podem parlar dels llinars que tenia a finals del segle XVI. Eren: *Son Cànaves*; la possessió de *Lo Jueu* del Magnífic Gregori Villalonga (*Son Delabau*); la possessió de Joan Oliver, alias Hereu (*Son Hereu*), que abans es deia *Llongani*; la possessió d'Antoni Vilardell (*Son Velardell*) i amb la del *Pla de Sant Jordi*, dins el terme de Ciutat, del Magnífic Mossèn Miquel Sunyer (*Son Sunyer*)

TINTORERIA

Beyro

RENTAT EN SEC I BUGADERIA DE:

Flassades, edredons, cortines, vestits de núvia i de comunió i tota classe de roba.

C/. Príncep, 22 • Tel. 66 21 08 • LLUCMAJOR

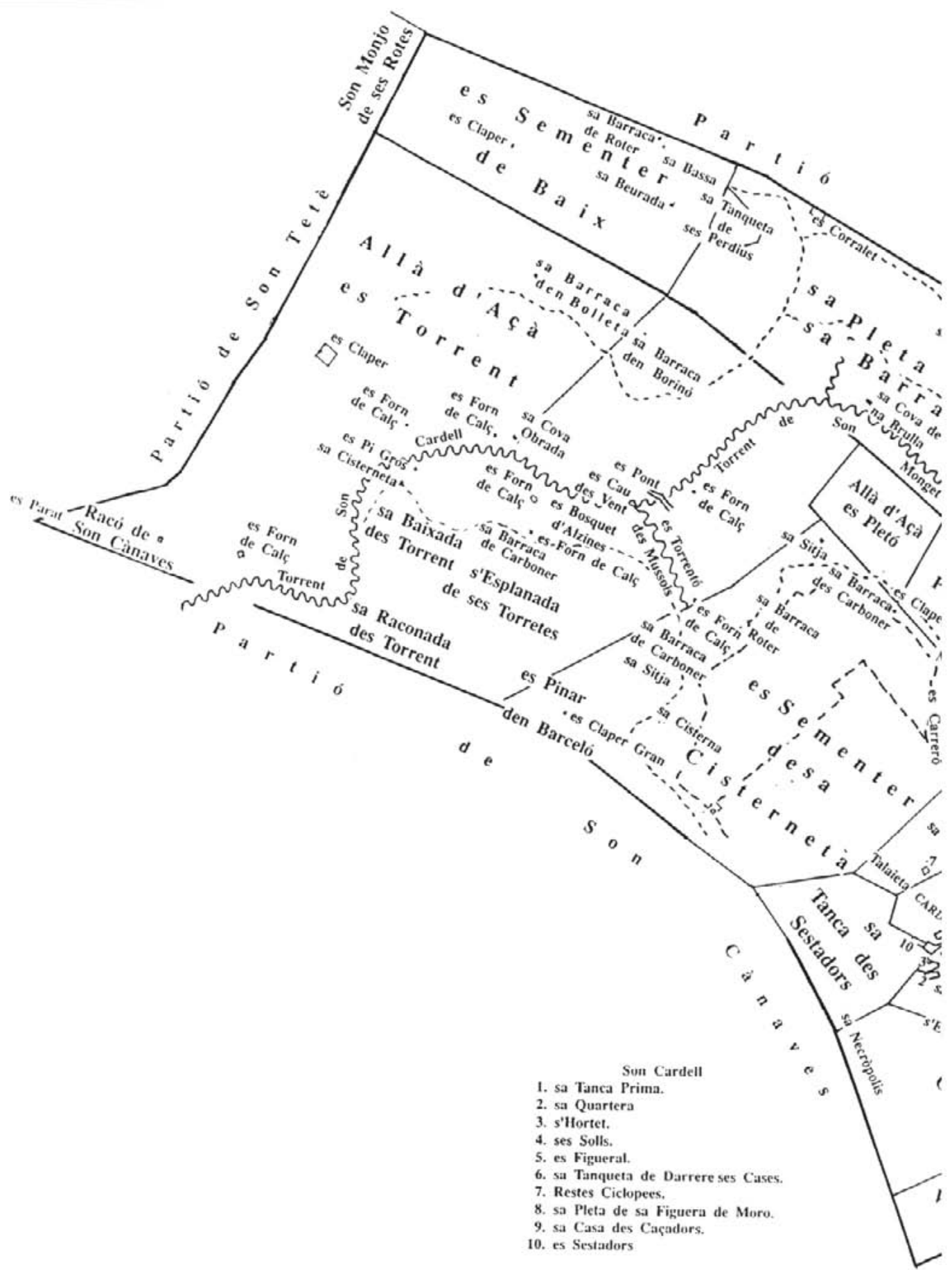
CONSTRUCCIONS

LAMPINO, S. L.

Especialistes en reestructuració
de cases antigues

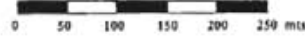
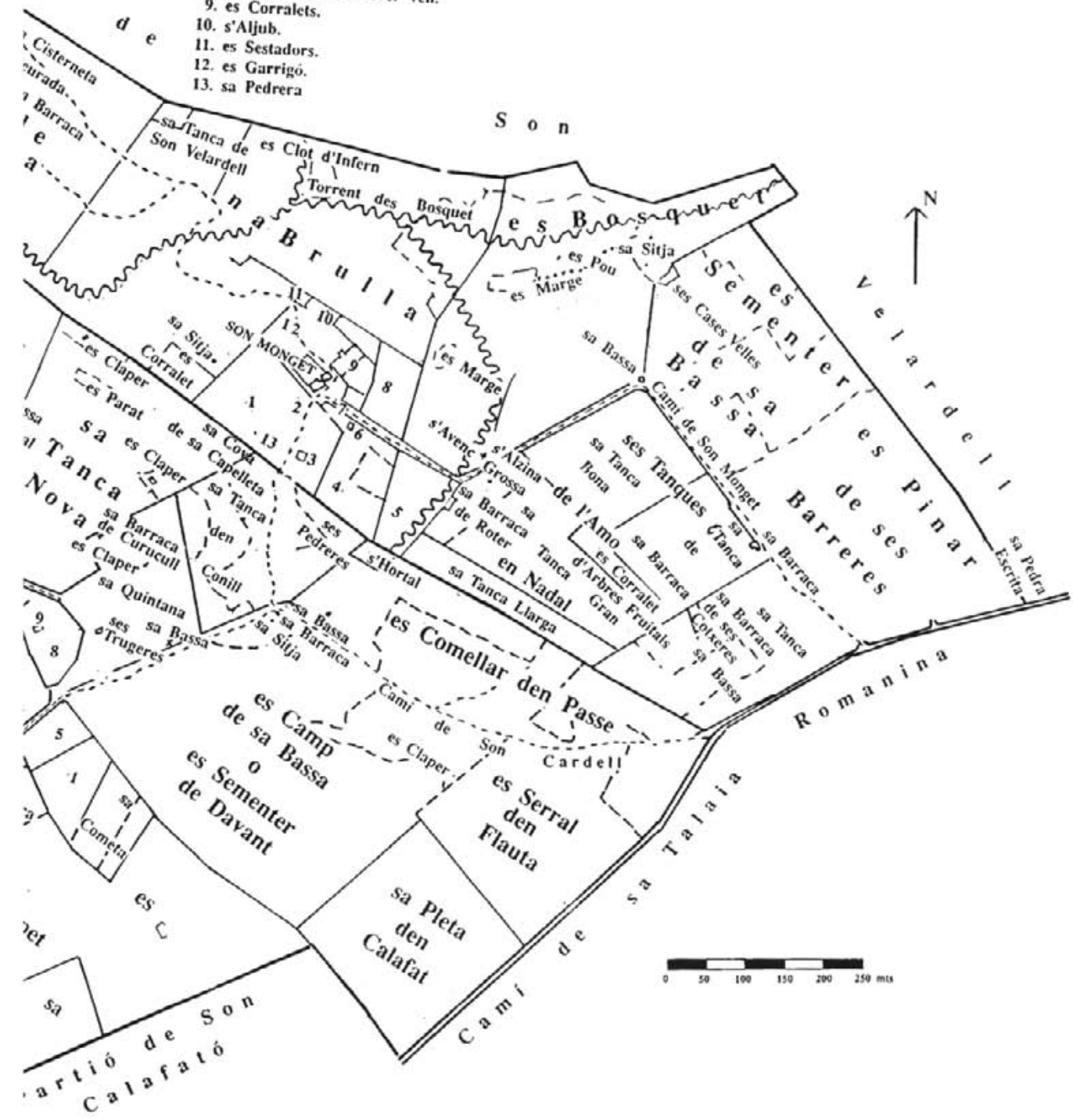
C/. Nord, 9 - Tels.: 66 04 88 - 66 17 61 - 66 08 38

- Son Cardell
1. sa Tanca Prima.
 2. sa Quartera
 3. s'Hortet.
 4. ses Solls.
 5. es Figueral.
 6. sa Tanqueta de Darrere ses Cases.
 7. Restes Ciclopees.
 8. sa Pleta de sa Figuera de Moro.
 9. sa Casa des Caçadors.
 10. es Sestadors

Son Monget

1. sa Tanca de s'Era.
2. s'Era.
3. es Claper.
4. sa Tanca Prima.
5. sa Tanca de sa Figuera Grossa.
6. ses Trugeres.
7. es Corredor.
8. sa Tanca des Garrover Vell.
9. es Corralets.
10. s'Aljub.
11. es Sestadors.
12. es Garrigó.
13. sa Pedrera.

Jo crec que devers el segle XIV *Son Cardell* va estar unit amb *Son Cànaves* i que les dues surten d'una entitat molt gran, de moltes quarterades igual que *Son Taixequet*, *Cas Frares*, etc. que formaven un conjunt enorme anomenat *s'Alqueriassa*.

-Quins topònims trobam a dins Son Monget?

-*Es Figueral*, amb un avenc on s'amaguen els conills; a prop hi ha una alzina grandiosa; vora *es Pinaret* hi ha una cisterna molt fonda amb coll d'una sola peça; *es Sementer de Na Brulla*, on hi ha una cova anomenada *sa Cova de Na Brulla*, documentada al segle XVI per una celada dels turcs; *ses Tanques de Son Monget* són tretze quarterades i mitja i que mon pare havia heretat; hi havia moltes de varietats de figueres, record que d'al.lot les dúiem a vendre a la Fira d'Algaida a dins portadores; *sa Tanca de ses Cotxeres*, que el meu pare va comprar a la família de l'amo Antoni Garcies i Vidal "l'Amo Antoni des Forn"; devora unes aglaneres hi ha una barraca de roter; *es Bosquet*, amb terra argilosa que coneixem a Lluçmajor com a "terra blanquer"; *es Pinar de Davant*; *ses Cases Velles*; *es Sementer de sa Bassa*; *sa Tanca de sa Figuera Grossa*, -tenia una figuera grandiosa que estava esta-

Son Monget

lonada -i *sa Pedra Escrita*, a la partió entre *Son Velardell* i *Son Monget*, al *Camí de sa Talaia Romanina*, i hi ha escrita la data en què es va fer la paret mitgera.

-Què ens podeu dir més de Son Monget?

-La família Calafat eren Andreus i Miquels, aquests compraren seixanta quarterades a *Son Velardell*. El topònim de *Son Monget* era el malnom de la família Ferretjans, propietària de *Son Monjo de ses Rotes*. Les cases de *Son Monget* són de finals del segle XIX.

-Ens podrieu explicar com es feien els contractes a les possessions entre el senyor i l'amo?

-Tenc un contracte d'arrendament del predi de *Son Cardell* entre el propietari, en Bartomeu Font i Tomàs i l'arrendador, n'Antoni Coll i Moll "Barberet". Comença el dia 8 de setembre de 1918 i conclou l'any 1922.

Diu que eren naturals de Lluçmajor i que l'arrendador pagarà cada any 1750 pta. en tres plaços. El primer, quan agafa la finca; el segon, el dia 25 de desembre del mateix any i el tercer per Pasqua. A més, haurà de donar cinc quarteres de blat el dia 29 de setembre; un porc gras de deu arroves i sinó la diferència en diners el dia de la Darra Fira; mig quintar de formatge fet entre els mesos de març i abril i pel Divendres Sant un xot bo i gras de cinquanta terces, dues dotzenes d'ous i tres terces de brossat. Com podeu veure és un món que ja no coneixem. ♦

L'amo en Llorenç de Son Cardell i els tonedors. 1949

F

almacenes femenías s.a.

materials de construcció

LLUCMAJOR

Magatzem i exposició: Ronda de Migjorn, s/n - Tel. 66 08 56 - Tel. i Fax 66 07 01

S'ARENAL

Oficines, magatzem i exposició: C/. Diego Zaforteza, 3 - Tels. 49 16 11 - 26 00 87 - Fax 49 15 58

PALMA

Magatzem: C/. Aragó, 139 - Tels. 27 23 56 - 27 23 64

Magatzem i exposició: Pol. Son Castelló - Vía Asima, 1 - Tels. 43 04 98 - 43 04 84 - Fax 20 69 98

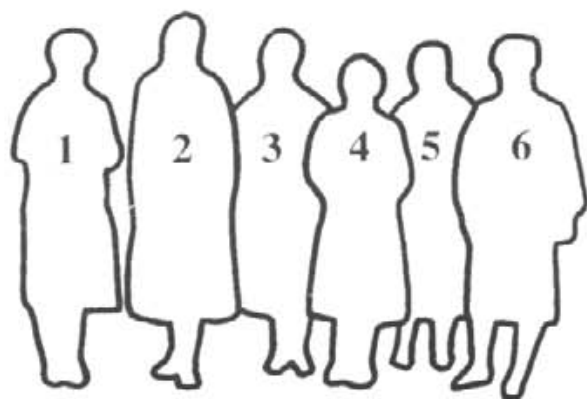
Mans a la feina

Germanes de la Caritat

1. Magdalena Llull
2. Maria Rosselló
3. Catalina Cifre
4. Francisca Planas
5. Margalida Villalonga
6. Magdalena Matamalas

(Foto: Coloma Julià)

32

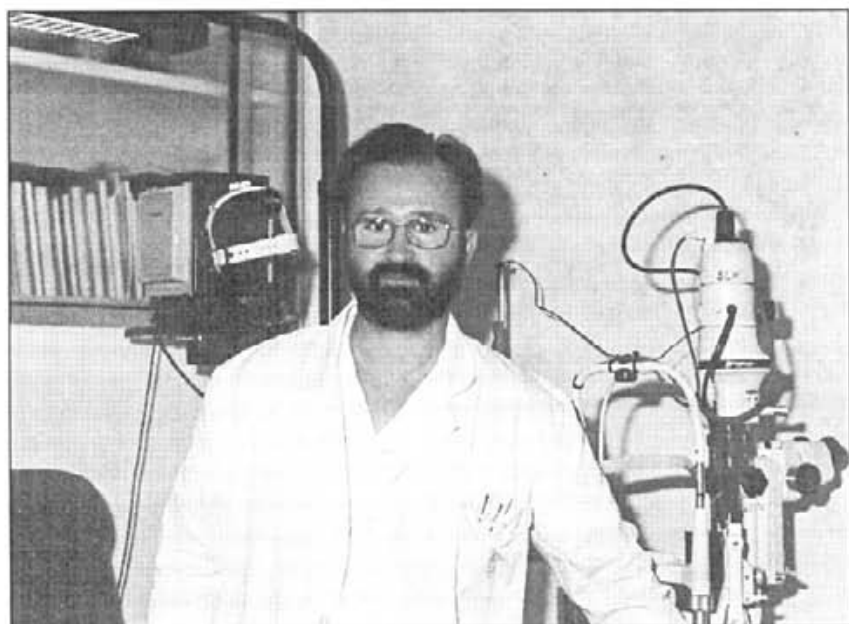
Gent de la vila

Dr. Lluís Salvà Ladària, Oculista

Arnau Tomàs
Foto: C. Julià

Lluís Salvà Ladària, el prestigiós oculista, va néixer a Lluemajor l'any 1957, al carrer de Sa Fira nº 5; fill de Mª Antònia Ladària, manacorina, i de Pere Antoni Salvà ("Bernad"), llue-majorer, el que fou el primer Delegat a Lluemajor de la Caixa de Pensions "La Caixa" i nebot del metge Contes-tí.

El Dr. Salvà va fer els primers estudis i el batxillerat al Col·legi de Sant Bonaventura dels Pares Franciscans, en el temps del Pare Baltasar Cloquell i tenia de professor a Sebastià Cardell. Va estudiar el COU al Col·legi Montision de Palma i, a l'any següent, es va traslladar a Barcelona on es va matricular a la Facultat Central per cursar la carrera de metge a l'Hospital Clínic, la qual acabà l'any 1980, quan tenia solament 22 anys. Va fer el servei militar a Sevilla, fent pràctiques d'Oftalmologia a l'Hospital Militar. A 1982 va tornar a Barcelona per completar els estudis d'oftalmòleg, tant a Vall d'Hebró com amb el Dr. Barraquer. El Dr. Salvà és, actualment, cap del Servei d'Oftalmologia de l'Hospital General i membre assessor de la Conselleria de Sanitat.

Operacions de catarates

Aquest és, suscintament, el breu "currículum" del Dr. Salvà que, amb la seva proverbial modèstia i senzillesa no m'ha volgut dir que continuament viatja als Estats Units per perfeccionar i estar al dia en la seva especialitat, cosa que col·loca entre els oftalmòlegs de més prestigi. I jo, que he estat intervengut per ell en dues operacions de catarates, que m'han donat quasi el 90 % de la visió,

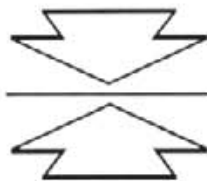
i que, acudint, per aquesta circumstància a la seva consulta de l'Hospital General, no vaig sentir ni he sentit encara cap persona operada que no hagi mostrat la seva satisfacció pel resultat de les respectives operacions.

Precisament, durant la breu xerrada amb el "nostre" oculista, li vaig fer recordar una operació que va fer a una jove de Lluemajor que estava perdent la vista i que sa mare, tota emocionada em digué que "mai li po-

**CENTRE RECONeixEMENT
MÈDIC - PSICOLÒGIC**

Antoni Isern Oliver

CERTIFICATS MÈDICS
PER AL PERMÍS DE
CONDUIR I D'ARMES

OBERT ELS DILLUNS
de 17 a 19'30 hs.
C/ Antoni Garcias 1-A
Tel. 66 22 82 (Lluemajor)

METGE OCULISTA

Dra. Núria Busquets
(EQUIP CLINICA JUANEDA)

CITA PREVIA
Tel. 66 22 82 - 28 94 58

dem pagar el que ha fet per a la meua filla..."

-Què tenia aquesta nina?

-El que es diu una catarata congènita.

-Jo que em pensava que les catarates eren totes iguals i pròpies dels vells...

-No, les catarates es poden classificar en quatre grups: Catarates senils que són aquestes que es deriven del normal envelliment de les persones. Després hi ha les anomenades congènites, que són del tipus de la que tenia aquesta jove de Llucmajor. La causa és hereditària i està ocasionada per una infecció o inflamació a la dona embarçada i que afecta al seu nin o nina, i està present des del seu naixement. Després hi ha la catarata secundària, conseqüència d'altres tipus de dolències, i, per últim, la catarata traumàtica, ocasionada per lesions oculars, com un tall, cop, calor, radiació o cremadures.

-Però, què és concretament una catarata?

-És una lent o vidre que tenim dins l'ull que amb el temps es torna dur i va perdent visió.

-I, en què consisteix, essencialment, l'operació?

-En posar una lent o lentilla neta, de plàstic.

-Aquesta lentilla és per a sempre o té una duració temporal?

-És per a sempre, n'hi ha que fa 40 anys que la duen.

-Pareix que ja no es pot demanar més amb aquestes operacions...

-Efectivament, si la comparem a la que es feia anys enrera. S'han suprimit les molèsties de l'anestèsia total, amb unes gotes dins l'ull.

Higiene ocular

-Quines operacions són més laborioses o delicades?

-Les de miopia o trasplant de còrnia.

-Sap quantes operacions duu realitzades fins ara?

-No, per damunt, damunt, calcul que seran unes 3.000, unes 200 a gent de Llucmajor, això entre l'Hospital i la Clínica Juaneda.

-Em podria dir quines són les previsions per evitar les malalties dels ulls?

-Les més aconsellables i necessàries són les revisions anuals per descobrir a temps la pressió de l'ull, evitar l'exposició excessiva al sol i també no fregar-se els ulls.

-I, fugint del tema, Dr. Salvà, ¿se sent llucmajorer, li tira el seu poble?

-Encara que per la meua professió no em queda més remei que viure a Palma, sí, em sent llucmajorer. De fet, estíueig a Son Verí de s'Arenal. He batiat els 3 fills a Llucmajor, per cert la meua filla nom Maria Antònia Salvà.

-I com veu la realitat social i econòmica de Llucmajor?

-Degut al seu lloc privilegiat, prop de Palma i la tranquil·litat que la capital no té, cada dia hi ha més gent que ve a viure a Llucmajor, tant espanyols com estrangers.

-I de ses Fires, què me'n diu de ses Fires?

-El que tothom sap és que són les més importants de Mallorca. Jo i la meua família, no faltam mai a sa Darrera Fira.

-Idò moltes gràcies per tot i allà ens veurem... si ens trobam. ♦

Moda d'Infants

C/ Born, 9 - Tel. 66 29 61 - LLUCMAJOR

VOS DESITJA BONÈS FIRES

TENIM LES MILLORS MARQUES

FOQUE	HIERBA
DELFO	CHANDRO
SUCRE D'ORGUE	VINCIT
CAMBRAS	JURECA
MARDY	MILANKA

LLISTES DE NAIXEMENT

SERVEI D'AIGUA A DOMICILI
CISTERNES DE VARIES CAPACITATS
MOTOR ELEVADOR D'AIGUA
AIGUA PROPIA DE SON EIXIDA
CAMIONS GRUA

TRANSPORTS MAURESA

Nº Sanitari: 2700319 - PM

POU PROPI

Servei a Llucmajor i S' Arenal

C/ L'Estrella, 13

Tel. 66 06 40

LLUCMAJOR

ESTANCO EXP. N.º 3
CAN PACO

Margalida Soler Oliver

C/ Bisbe Taixequet, 69 - Tel. 66 07 00 - Llucmajor

Boutique

Marlu

**ROBA DE JOVENTUT,
DE SENYORA
I DE SENYOR.**

**DARRERES NOVETATS.
COMPLEMENTES**

OROBLU

**1073
NAF NAF
LEAGUE**

VOS DESITJAM BONES FIRES

C/. d'Es Vall, 93 - Tel. 66 05 29 (LLUCMAJOR)

Medicina General: *Dr. Frederic Cardona*

Pediatría: *Dr. Carlos Sùgar*

Cardiologia

i pneumologia: *Dr. Ovidio Herrero*

Reumatologia: *Dr. Luís Dettoni*

Neurocirurgia: *Dr. Alberto de Castro*

ATS: *Sra. Maribel Soteras*

Anàlisis clíniques: *Dr. Salvador Alcàzar*

Fisioteràpia

i Rehabilitació: *Sra. Elena Avendaño*

Odontologia: *Dra. Olga Calderari*

Maxilofacial: *Dr. Juan Gatta*

Dermatologia: *Dr. Guillem Perelló*

Medicina esportiva: *Dr. Joan Roig*

Otorrinologia: *Dra. Isabel C. Sánchez*

Digestiu: *Dr. José F. Sánchez*

Ortopèdia

Radiologia

Direcció mèdica: *Dr. Carlos A. Faga*

CENTRO DE ESPECIALIDADES MEDICAS

Plaza de España 56 - C.P. 07620 - Tel. y Fax 12 00 64
Llucmajor - Mallorca - Baleares - España

D'ofici ... Gelater (II)

Antoni Villalba Juan

Celso Calviño
Franc Jaume
Joan Jaume
Foto: Coloma Julià

Per acabar de completar aquest ofici, antany molt normal a l'estiu pels nostres carrers de Lluçmajor i s'Arenal i avui ja desaparegut, hem cregut necessari també parlar amb n'Antoni Villalba Juan que va néixer el dia 1 de juliol de 1938 a Crevillent, un poble que està a trenta un quilòmetres d'Alacant. Aquesta localitat és coneguda com el poble de les catifes i som molts els llucmajorers que per les Fires les podem contemplar exposades per a la venda.

N'Antoni ens explicarà aquest ofici des d'una altra perspectiva diferent a la que n'Enrique a l'anterior entrevista, ja que ell es centrarà sobretot en el repartiment dels gelats.

-Com va ésser que venguéreu a Lluçmajor a fer de gelater?

-Primerament vos diré que vaig començar de molt petit a guanyar-me les sopes. El motiu va ésser que el meu pare, que nomia José Villalba Alarcón va morir quan jo tenia tres mesos. Nosaltres érem tres germans, el més gran tenia sis anys, la meua germana tres i jo tres mesos.

Un dia, quan tenia tretze anys, van venir uns concos de n'Enrique Rubio que tenia la gelateria "Xispas" de Manacor i me digueren: "Vols venir amb nosaltres a Mallorca a vendre gelats?", i vaig dir: "Sí". Jo en aquest temps feia fil de "canyom", teníem una màquina i assegut a la cadira estiraves d'un rodet. Vaig dir a la meua mare que me'n volia anar però em va fer esperar un any més. Encara no havia complert els catorze quan vaig partir.

Allà, per Nadal, cada any venien a cercar sis o set nins d'Alacant, de Crevillent, d'Ibi o de Xixona que eren pobles gelaters per dur-los a fer aquesta feina a Manacor, Palma, Inca i Lluçmajor. Partíem cap allà el dia 29 o 30 d'abril, per començar el dia 1 de maig i fèiem feina fins el mes de setembre i algunes vegades segons la temporada fins al mes d'octubre.

Ens pagaven el viatge d'anada i tornada amb vaixell i ens mantenien, a més ens donaven calçat i ens feien la roba neta, ens pagaven un jornal bo, no sé si eren deu pessetes diàries.

Primer vaig anar a Manacor i allà em posava amb el carretonet a davant l'Església, també anava a Portocristo on teníem una caseta per fer els gelats i una altra per viure. El primer viatge,

l'any 1951 vaig arribar a Palma tot sol i no hi havia ningú que m'esperàs en el Moll Vell, vaig agafar un taxi que me va dur a l'estació. Record que me va costar tres pessetes i en el tren hi havia dues dones velletes i quan me veren tan jovenet amb una maleta i que parlava valencià, la qual cosa volia dir que m'entienien perfectament, em digueren: "On vas tu tan jovenet amb aquesta maleta?", les respongué: "Vaig a fer de gelater a Can Xispes". Elles me volgueren acompanyar però a l'estació de Manacor ja m'esperava el conco de n'Enrique que nomia Federico.

Quan acabava la temporada ens tornàvem a Alacant. I el tercer any, ara en fa quaranta tres, tornaren a cercar-me, i em digueren: "En lloc d'anar a Manacor, ja que ha mort el cunyat voldries anar a Lluçmajor on en necessitam un que sàpiga fer gelats?", i així vaig venir al poble. Els primers cinc anys vaig anar i venir des d'Alacant aquí. Llavors em vaig quedar tot l'any; a l'estiu feia de polero i a l'hivern anava a matar porcs a Can Biel i a Can Ramon Castell.

-Com era la feina a Manacor?

-A Manacor primer anava a una plaça que hi ha a l'entrada de la ciutat que li diuen sa Bassa, devers les onze i mitja em posava davant l'església, perquè l'any 1951 i 52, ja hi havia bastant de turisme (a s'Arenal encara no), llavors feia els collegis. A Portocristo hi estava dos mesos, nosaltres servíem gelat a l'Hotel Perelló i al San Francisco.

-Quan fèieu la volta pels carrers quines frases empràveu?

-El pare de n'Enrique sempre deia: "S'acaba l'estiu i vénen les figues de moro, fresca de Sant Antoni", "El polerooo, hi ha polos i corea-

nos", "Frescaaaa", "Venga velletes sortiu que jo duc la bomba plena" i quan hi anava amb en Màxim, deia: "Venga que el nét del gelater ja vos du el gelat".

-Quin era el vostre pla de treball?

-Ens aixecàvem a les vuit i preparàvem les bombones i les barres de gel, ja que teníem un aparell per fer-lo. Solament compràvem el gel a la fàbrica d'en Manresa per les festes de Santa Cànida o quan havíem de fer molt de gelat per un combregament. També en compràvem a la fàbrica de sifons de Can Puig.

Nosaltres ho fèiem tot: gel, gelat, polos, coreanos, negritos, cortes, mantecado i fins i tot gelat d'ametlla que li dèiem fresca.

Però em digueren que necessitaven un altre jove i jo vaig dur un company i aquest feia feina pel barri de Corea, que és la part de la Fàbrica del Gas, per l'Estació del tren i jo feia la volta diríem més bona.

Idò el dematí fèiem el gelat fins a les dues, seguidament carregàvem tres bombones que duia cada carretonet. Quan havíem carregat dinàvem.

Acabat el dinar seguia sempre la mateixa ruta -empenyent el carretonet pels carrers sense asfaltar- començava pel carrer del Convent i allà em posava davant el cafè de can Marroig, a vegades per broma em preniën les neules, era gros; llavors anava davant el cafetutxo, a s'Arraval, ja que hi havia el col·legi de Sant Miquel, que tenien esbarjo, a vegades jugava a passades amb els alumnes, ens jugàvem el polo. Resumint feia Convent, Sant Miquel, carrer d'en Batlet i pegava al carrer del Teatre Principal i llavors donava voltetes per on me pareixia millor i a les sis anava a Plaça i em posava davant el bar Ca Nostra,

treia una cadira i agafava una novel·la i llegia mentres esperava els clients. Tenia l'itinerari fet, llavors anava pel Vall, carrer de Can Semà, Sindicat, Hispanitat...

Els diumenges si hi havia futbol anava al Camp de Sant Francesc i em posava a la porta; Tots els portalans sempre em deixaven passar, sobretot en Pedro "Panyelles" (q.e.p.d.)

-Quins mesos estàveu a s'Arenal?

-El juliol i mig agost. Vivíem a una barraca amb una enramada a defora que estava dins un solar de l'amo en Bernat de Buniferri.

-Com fèieu el gelat a s'Arenal?

-Cada dia m'enviaven de Lluçmajor tres bombones amb el tren de les nou i mitja del matí. Jo anava a esperar-lo, el duia a la caseta i el posava amb gel, ja que sempre tenia barres. El gel no em podia faltar ja que si no el gènere es descomponia, es feia aigua. Devers la una sempre amb el desengramonador obria les bombones, llevava el suro, treia l'aigua, tornava a fer trossos de gel i posava una palada de sal. Sempre n'hi deixava perquè aguantàs fins a les set de l'horabaixa que tornava arribar i feia la mateixa operació. Tenia una gelera, no elèctrica com podeu suposar, on hi posava les catorze o quinze barres de gel que duia de Lluçmajor n'Antoni "Saliner" amb la seva camiona, aquestes barres les posava dins sacs per conservar-les i després les ficava a la conservadora. Quan ens en faltava baixava la padrina, madò Maria o n'Enrique a Lluçmajor i el comanava.

-Què dúieu a cada carretonet?

-Tres bombones. Una amb coreanos i negritos; a l'altra mitja bombona de mantecados d'una classe (vainilla) i d'una altra (avellana); i a l'altre tota classe de polos, de taronja, fraula,

avellana, llimona, xocolata...

-Qualque anècdota més?

-A s'Arenal, quan havia de pujar la costa de l'Hotel San Diego ho passava malament, hi havia clots de terra de més de dos pams i arribava fins on hi ha ara Los Navfos. Record que a devora ca ses Monges hi havia una doneta molt vella que cada dia em cridava i me demanava dos vellons de fresca i el carretonet me davallava cap avall, havia de demanar a algú que me posàs abaix de les rodes dues pedres. Les dones moltes vegades s'empipaven perquè eren les vacances dels allots i devers les quatre de l'horabaixa que feien horeta, deia ¡Fresca! i quasi em tiraven pedres. Feia el trajecte dues vegades cada dia, això en ple estiu era molt dur.

A s'Arenal on venia més polos era a s'Illeta des Republicans davant cas Baster (ses Enramades), en aquell temps hi havia pocs estrangers, l'Hotel San Diego no estava fet i només hi havia a la platja de Palma els hotels Las Maravillas, San Francisco i el Biarritz, llavors feren l'Acapulco que per cert totom anava a veure com el construïen.

En el carrer de Sant Francesc hi havia en Toni Ripoll i tenia la fàbrica i jo els horabaixes passava i sempre feia el barat un coreano per una copa. A la ronda hi havia el sequer d'albercocs de l'amo en Joan Prohens i a l'horabaixa també sempre m'hi aturava i totes les dones me compraven gelat. ♦

JA ÉS A LA VENDA

"Lluçmajor Notes Històriques i Culturals". Homenatge a Vicenç M. Rosselló i Verger.

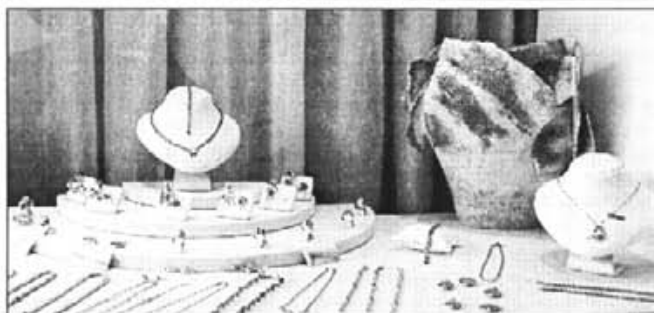
El núm. 4 d'Edicions de pinte en ample.

REGALAU-LO PER LES FIRES!

JOIERIA I RELLOTGERIA

CAS COTXER

**A Llucmajor
A Sa Pobla
a Ca's Cotxer
bona fermança
hem de fer
BONES FIRES 1995**

Plaça Espanya, n. 24 - Tel: 66 16 02 (Llucmajor) • C/. Ramon Llull, 42 - Tel. 54 19 65 (Sa Pobla)

39

Escort '95

BONES FIRES!

TALLERS MIQUEL MAS

C/. CIUTAT, S/N - TEL. 66 01 25 - LLUCMAJOR - SERVEI OFICIAL FORD

Llucmajor. Notes històriques i culturals

Homenatge a Vicenç M. Rosselló i Verger

Miquel Sbert i Garau

Fotos: C. Julià

L'homenatge

1975

"El perill actual se diu **urbanització** i port esportiu. Entre "plans parcials", "projectes d'urbanització" i "urbanitzacions" no aprovades, em pens que el 1970 n'hi havia 130 i escaig. Hom sap la pesta que ha estat això per al paisatge litoral... Les platges -i les costes- compten com a **bé turístic** número 1. I ara vénen els ports que ofeguen cales i raconades i omplen de residus ben poc esportius les aigües no massa cristal·lines. Esperem que els nostres especuladors -el genre d'empresari més arrelat al país- no acabin de fer-ho tot malbé. Aquesta és la moralitat amb que acab el meu conte" (1)

1977

"Ara s'usa parlar d'una 'civilització de l'oci'; hom s'adona, però, d'un oci ben poc civilitzat i, això sí, mercantilitzat del tot. L'economia de balneari ho ven gairebé tot, i les Illes esdevenen una 'reserva' d'espai per a l'oci dels europeus industrialitzats de segona o tercera categoria. L'actuació privada ha malversat el sòl, sense cap ni centener, ha destruït el paisatge edificat sense to ni so i no ha respectat valors històrics, ni monumentals, ni tan sols els que -en principi- eren invocats com a atractius dels turistes. Els efectes de la invasió forastera no han estat gaire positius, tampoc, a la banda de l'esperit" (2).

1989

"Ara que l'Horta s'esvaeix, inundada de brutícia, envaïda per la "urbanització", derrotada pel desordre i la manca de planificació, potser encara és hora de salvar quelcom de l'oblit i, si valgués, de la ruïna definitiva". (3)

1992

"L'ús vet ací dues lletres màgiques que els sociallingüistes han encertat en remarcar. Per damunt de discussions i

Miquel Sbert, autor de la presentació de Llucmajor. Notes històriques i culturals i Vicenç M. Rosselló, l'homenajat.

de batalles estèrils -però, no sempre evitables-, allò que fa més falta és emprar la llengua a tort i a dret, transcendir dels cercles intel·lectuals, foragitar el fantasma de la llengua emblemàtica i de rètol (**només de rètol, només de discurs solemne**), avançar en el coneixement dels diversos registres a fi que cadascú se senti segur i còmode en l'ús. Sebre sortir al pas de l'acusació de localisme que solen escopir els dels "trescientos millones", quan hi ha anglesos que parlen un mallorquí precís. El postmodernisme **light** ens ha convertit en una societat de renegats i fins i tot ens ha impel·lit a conductes edípiques, a matar el pare. ¿Què és, si no, això de negar l'evident catalanitat del "mallorquí"? Jo m'estimo més no ser bord, reconèixer els pares, els avis i no emetre arrels paràsites. (4)

1995

"Estimar la terra -la nostra terra- no és lloar-la sempre i només enaltir-la. Més aviat és conèixer-la en amplària i profunditat. Això és el que volem fomentar des d'aquesta primera pàgina amb la major objectivitat possible" (5).

"La cara bonica del turisme sembla donar la raó d'un nou estil de viure, molt diferent del modest estíueig mesocràtic que havien conegut els nostres pares o avis. Ara es tracta de convertir-se en balneari d'Europa, de l'Europa rica, si més no. És una solució de moltes mancances ancestrals; els diners corren, les indústries i els comerços s'animen, els pobles i les ciutats litorals creixen, fins i tot es congestionen. Tot es posa al servei dels visitants i dels operadors o capitalistes que no es deixen veure tant. No cal perdre de vista, però, que el turisme és un servei, una col·lecció de professionals servils. Sabem que es pot servir sense perdre la dignitat, però un enllustrabotes, sempre és un enllustrabotes. Més encara, mentre la mà d'obra siga barata -quasi esclava-, el turisme -o si voleu, l'hostaleria barata- serà un negoci. Quan no hi ha immigrants, valencians o andalusos o manxecs, o algerians, o més meridionals... Perquè el paisatge i, fins i tot, el clima, el més preats béns turístics, són substituïbles. Especialment si ens entestem a triturar el primer" (6).

Vicenç M. Rosselló i Verger agraeix l'homenatge. Antònia Suñer, regidora de Cultura i Joan Jaume, regidor d'Urbanisme.

Són paraules aquestes on els meus ulls volanders s'han detingut mentre repassava, espigolant ençà i enllà, sense cap mètode ni cap mena de sistemàtica, diversos papers que el professor Rosselló i Verger ha signat adesiara.

Són paraules, no pronunciades o escrites per un cixelebrat pseudo-ecologista, per un d'aquells simulacres de nacionalista d'opereta que, empesos per la superficialitat de pensament o de compromís, esclaus d'una alienada moda *light* i fugissera, pontifiquen des de la seva buidor tòpica.

Rere tals paraules s'hi troba una persona, una personalitat, que és infinitament allunyada de la superficialitat, de la banalitat o de la simulació jactanciosa. Rere aquestes paraules ni batega un intel·lectual estRICTE, una ment lúcida, una voluntat exigent, un treballador sistemàtic i persistent, poc amic de tot allò que a Lluçmajor en

diem *figurera*. Rere aquestes paraules hi ha l'expert en geomorfologia litoral, l'erudit toponomista, el coneixedor de l'agricultura, de l'economia, del medi físic. Rere aquests mots s'hi troba el savi geògraf, mentre d'universitaris. No és ara l'hora oportuna, ni l'indret escaient ni molt menys el qui us parla és la persona idònia, per traçar-vos les línies bàsiques de l'aclaparador **curriculum** professional del professor Rosselló i Verger, però sí que n'és el moment adequat de donar fe de la seva tasca fonamental com a investigador, com a publicista i com a docent.

Són, les paraules que hem pellucat dels seus llibres, reflexions inserides en el context d'una obra científica de prestigi reconegut arreu. Són afirmacions que se sustenten en una labor investigadora, divulgadora i docent que combina amb gran perfecció aquells dos pols a què feia referència

el professor Badia Margarit en un llibre feliç, la **ciència** i la **passió**. Ciència, que exigeix mètode, treball, persistència, investigació, anàlisi, estudi... Passió, derivada de l'amor infinit envers la seva -i seu és el terme- **pàtria**, una passió que comporta compromís d'aferrissada defensa, de denúncia de les malifetes i ignoràncies que formula sempre aparellades amb el perill de propostes assenyades de camins per a la supervivència.

Ara, ens pertoca subratllar les paraules, emfasitzar les actituds d'un "mallorquí en exercici" que treballa a València. I volem fer-ho precisament així, deixant de banda altres apreciacions que, certament, des d'una perspectiva acadèmica serien ineludibles, perquè a la gent que ens movem a l'entorn de la revista **Lluçmajor de pinte en ample**, origen del niaró on es coven les **Edicions** del mateix nom, el missatge que trasmeten aquelles paraules i l'exemple que proposa l'exercici d'aquelles actituds constitueixen alguns dels pilars on es recolza el nostre pensament i s'agombolen els nostres sentiments. **¿Com no volíeu que, en un moment o l'altre, des de la nostra petitesa local, no li donàssim un mot de gràcies?**

Però hi ha més elements encara que ens afecten directament com a llucmajorers. Rosselló i Verger ha estat sempre molt a prop de Lluçmajor, de la seva geografia i de la seva gent. Des dels anys cinquantes havia estudiat el doctor Rosselló aspectes de casa nostra. L'any 1964, amb la publicació de la seva tesi doctoral, **Mallorca. El sur y el sureste (Municipios de Lluçmajor, Campos, Ses Salines, Santanyí, Felanitx y Manacor)**, oferí als estudiosos i al públic en general una obra d'interès extraordinari. Aquesta obra és farcida de dades, referències i reflexions sobre el nostre

TALLERS LLUCMAJOR

R.E.T. 0302

**REPARACIONS EN GENERAL
PINTURA I PLANXISTERIA**

Baltasar Tomàs Oliver - N.I.F. 41.372.489-C

Ronda Ponent, s/n - Telf. 66 12 67

07620 - LLUCMAJOR (Mallorca)

MICRA desde 1.161.000 ptas.*

PRIMERA desde 1.905.000 ptas.*

SERENA desde 2.149.000 ptas.*

TERRANO II desde 2.672.000 ptas.*

200 SX desde 4.140.000 ptas.*

**Seas como seas hay un Nissan
pensado especialmente para ti.**

AHORA
Nissan

* P.V.P. recomendados (IVA, impuesto de matriculación -excepto Serena-, transporte y ahorro promocional incluidos) en península y Baleares. Oferta válida para unidades en stock matriculadas antes de fin de mes. Equipamiento según versiones.

TRF MOTOR

C/ BISBE ROIG, 63 A - TEL. 12 01 23 - LLUCHMAJOR

AUTO NOGUERA, S.A.

CONCESIONARIO OFICIAL: RONDA MITJORN, 74 - TEL. 66 29 19 - PALMA

poble i el seu entorn que, encara avui són indispensables per als interessats a conèixer la veritat aquest retall del migjorn mallorquí. El nostre poble, la nostra realitat física, històrica, humana, econòmica i cultural han estat objecte de l'atenció minuciosa del geògraf mallorquí. Ell ens ha ajudat a conèixer-nos a nosaltres mateixos i ens ha donat a conèixer als altres; per això, el nostre poble, tots nosaltres, hem contret amb ell un deute de gratitud. Tampoc no ha estalviat el seu suport actiu per a la realització d'activitats culturals llucmajoreres -recordem, per exemple, el seu pròleg al volum V de la HISTÒRIA DE LLUCMAJOR, de Bartomeu Font i Obrador.- **¿Com no dedicar-li, des de la nostra mínima empresa cultural llucmajorera, un punt d'agraïment?**

I, a un nivell més familiar i casolà, quan els de l'OCB de Llucmajor, per a alguna quimera editorial que hem portat a terme, li hem demanat una contribució, no només hem tengut de la seva part una actitud benivolent, sinó que la seva aportació en forma d'article lúcid n'ha enriquit el resultat. **¿Com, des de les nostradíssimes Edicions de pinte en ample, no havíem de fer-li arribar la nostra satisfacció?**

El llibre

Un mot de gràcies, un punt d'agraïment, la nostra satisfacció... ¿Com expressar-los, aquests termes, millor que amb un llibre? Amb un llibre modest, fet des d'aquí i mirant cap ací, sense cegueses localistes, amb els peus ben posats sobre aquesta terra, tan malmenada, amb la mirada reflexiva sobre la pròpia història, aquella que tant ens han amagat i encara malden per amagar-nos. És un obsequi modest que volem fer-li present, en el context d'aquest acte, que volem amical i no gens protocolari.

El número 4 de les **Edicions de pinte en ample** no es proposa assolir una alta volada acadèmica, ni les seves pretensions són d'atènyer fites enlairades però, li ha, això sí, una voluntat, implícita i explícita, per part dels que impulsen les **Edicions** de servir amb dignitat a l'objectiu de contribuir a l'esforç silenciós i pacient de moltes persones que dediquen hores i hores del seu lleure a indagar, a reflexionar, a treballar sobre el passat i el present de la comunitat de què formen part, en un intent d'explicar-se-la a ells mateixos, en primer lloc, i de fer-

Sebastià Cardell entrega una placa a l'homenajat en nom d'Edicions de pinte en ample.

nos-la més avinent als altres, en segon terme.

Al pròleg de **LLUCMAJOR. NOTES HISTÒRIQUES I CULTURALS** escrivia, ja fa mesos, perquè, cosa absolutament anòmala en aquest petit país nostre, el llibre que presentem fa gairebé mig any que és enllestí:

L'intent no és d'assolir una obra rodona, perfecta o definitiva, sinó de fer servir les Edicions com a vehicle de difusió de treballs d'investigació, de divulgació, amb diferències de grau remarcables, duts a terme per estudiosos o afeccionats a la nostra cultura llucmajorera o relacionats, d'alguna manera -per amistats, per la seva obra, per circumstàncies accidentals- amb Llucmajor. Pocs dels treballs que figuren en aquest recull han estat escrits expressament, com a contrapartida, molts d'ells formen part d'investigacions o tasques divulgatives més àmplies en curs.

Per això trobareu en les pàgines següents retalls de la història local que, per la seva mateixa diversitat i fins i tot degut a la seva dispersió cronològica o temàtica, us abocaran a reflexionar sobre aspectes del calidoscopi que és la peripècia del nostre poble i la nostra pròpia peripècia al llarg dels segles.

D'alguna manera els articles que conté LLUCMAJOR. NOTES HISTÒRIQUES I CULTURALS són intents d'ajut al dibuix, a la definició d'una col·lectivitat que, continuament s'autointerroga per descobrir, amb objectivitat i simbòlicament, els trets que la particularitzen i la individualit-

zen. És aquesta una de les funcions essencials de la cultura.

Però també, a nivell individual, proposades com les que presentem, poden contribuir a la identificació dels individus, dels homes i dones que integren aquella col·lectivitat. Com més coneixem la comunitat de la que formem part, més ens coneixem a nosaltres mateixos. I el propi coneixement, amb la valoració de les virtuts i l'actitud crítica davant les febleses i les mancances, és una bona base per conformar individus lliures i solidaris, orgullosos -amb un orgull sà i no exclusivista ni excoent- de sentir-se integrants d'un conjunt d'ordre superior que els aglutina i personalitza.

Aquest és el bessó de la meua particular lectura que, com a present humil al doctor Rosselló, avui tenim el gust de treure a la llum pública. De les virtuts -de les mancances- de cada un dels treballs que l'integren n'haureu de ser vosaltres, els lectors, els únics jutges. No dubteu però, a l'hora d'emetre el vostre judici, que cada lletra, cada línia ha estat conferida pels autors amb la millor de les intencions. Us demanaria que fóssiu indulgents amb els defectes i generosos amb els encerts.

Des de les **Edicions de pinte en ample** hem d'agrair a l'Ajuntament del nostre poble la seva bona disposició per fer possible tant la publicació, mitjançant un ajut econòmic a l'edició, com la celebració d'aquest acte.

Conclusió

Na Catalina Font ha fet la relació

dels autors i dels treballs que integren el quart volum de la nostra col·lecció, un volum amb una portada que vol ser una dedicatòria a la persona a qui va adreçat -reconixerem la fotografia aèria de Cala Santanyí que ornamentava la sobrecoberta del llibre del professor Rosselló i Verger, editat ara fa poc més de trenta anys-.

El nostre és un llibre modest en la dimensió, ambiciós amb il·lusions que vol inserir-se en un marc general d'un conjunt de creences i valors que, per a les persones que, any rera any creem a Lluçmajor l'aixopluc de la nostra revista, ens vivifiquen i, tot i els entrebancs i els desencisos, fan que es mantinguem fermes en la lluita per la supervivència i el progrés de quelcom que, nosaltres, i molts més, pensam que és la nostra més profunda raó d'esser: la identitat d'un poble, la nostra pròpia identitat. La recerca dels trets que ens caracteritzen i defineixen. Les bases per a la pròpia autoafirmació, individual i col·lectiva.

Posats en una tesitura semblant, era del tot impossible, per manca de cortesia si més no, no sintetitzar aquest pensament final amb paraules del nostre homenatjat, publicades a

Lluçmajor per les **Edicions de pinte en ample**, ara fa tres anys, en el tercer dels volums de la col·lecció. Ens esperonava Rosselló i Verger aleshores amb l'envit que ha plantejat amb persistència, gairebé amb tossuderia, al llarg de la seva obra exemplar, per la via del seu mestratge. És una invitació contundent la seva, l'explicació de l'històric *Siau qui sou* costailloberia, un senyal d'alerta vius! que ens confirma en la nostra voluntat. Escrivia Vicenç Maria Rosselló i Verger:

"Una cultura mil·lenària com la nostra demana un suport adient; que l'egoisme" just hi sia aplicat amb seny; que per orgull o sentit de supervivència mantinguem les nostres senyes d'identitat. Si no, serem per sempre confosos dins la turba estandarditzada i monorítmica d'europèus o ciutadans de no-sé-on, que parlaran un anglès de dos reals i que professaran d'apàtrides. Déu ens en guard!" (7) **MOLTES GRACIES!**

(1) Rosselló Verger, V.M.; **El litoral de Mallorca**, conferència pronunciada el dia 11 de gener de 1975, al Laboratori Oceanogràfic de Palma, a l'acte de concessió del Premi "Ciutat

de Palma" de Ciències. Publicada a MAYURQA, 1975, vol. 14 (pàg. 17 edició en separata)

(2) Rosselló Verger, V.M. (1977) **Les Illes Balears. Resum geogràfic**, Barcino, Barcelona, pàg. 155.

(3) Rosselló i Verger, V.M. (1989), "Els molins d'aigua de l'Horta de València" a **Los paisajes del agua. Libro jubilar dedicado al profesor Antonio López Gómez**, Universitat de València / Universitat d'Alacant.

(4) Rosselló i Verger, V.M. (1992), "Fonamentalisme i llengua" a "Miscel·lània d'homenatge a Sebastià Cardell i Tomàs", Edicions de pinte en ample, Lluçmajor, pàg. 14.

(5) Rosselló Verger, V.M. (1995), **Geografia del País Valencià**, Edicions Alfons el magnànim, València, pàg. 13.

(6) Id. pàg. 629.

(7) Idem nota 4, pàg. 15. ♦

Viajes
Xaloki, s.a
G.A.T. 687

I ara també al SUPERMERCAT PROHENS de
dilluns a divendres de les 17:30 a les 19:30
hores Tel. 12 01 64 • LLUCMAJOR

PONT DE LA
CONSTITUCIÓ

**CANTÀBRIA
ASTÚRIES**

Sortida: 5 de desembre
Tornada: 10 de desembre

49.900 PTA.

C/. Maria Antònia Salvà, 38
Tel. 26 74 50 • Fax. 26 90 00

SARENAL

FOTO CLAR
Perfumeria

Reportatges, Fotos d'Estudi Cornell... i una
extensa gamma de productes de perfumeria

- OFERTES EN CAMERES
FOTOGRÀFIQUES
- VENDA DE CARRETS

Carrer Nou, 8 - Tel. 66 06 32 - Lluçmajor

— LLENCERIA —
Llaços i Botons
— MERCERIA —

COSMÈTICA
PERFUMERIA
REGALS
ROBA INTERIOR

Infants, home i dona

C/. Major, 101 - Tel. 12 01 34 (Lluçmajor)

Tallers **MARINA**

PEUGEOT-TALBOT
Agent Oficial

C/. Marina, 104 -Tel. 66 05 21
Exposició i venda: C/. Marina s/n
LLUCMAJOR

estilo de vida
MOTOR

MONOVOLUMENES

PEUGEOT 806 SV

EN BUSCA DE LA SUPREMACIA

La feina ben feta

Guillem Mateu

Reial Acadèmia de Medicina
Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona

En aquest món tot es compra i tot es ven. L'home, draire de la vida, diuen que va perdent la vermellor de la galleta de la vergonya i, donant-se a fer duros, com és terrós i agorarat, segur que fa més trui pels carrers de la vila. Com la ignorància es va tornant molt atrevida, la feina ben feta és cada vegada més difícil, donada la premura i l'afany de molta gent que, aferra-pilla, cerca els seus queviures.

Llobades i més llobades, soles torts i guarets sense estrossar són mancances de pagesia que avergonyarien qual-sevol missatge o llaurador de part forana i que aquí deixen tan tranquils a molts que es tenen per lletraferits i aprenents de la ciència. No debades, sia per l'atur o per la manca de mossatge, la gent jove es dóna a inflar de mèrits el seu currículum per por de no arribar d'hora a fruit d'un lloc de treball on guanyar-se les sopes.

Fa un enfilall d'anys, les coses es feien per gust i per vocació. La vida era al natural, encara que no es parlés tant de reivindicacions ecològiques ni es perdés tant de temps en l'exuberant paperassa d'informes oficials sobre la natura, el mar, l'efecte hivernacle i tants d'altres temes que, segons diuen, sols serveixen d'excusa als polítics i governants per fer allò que els passa per l'escudeller.

I un pensa que els corredors solitaris i genials com Ramon i Cajal no servirien per a aquesta cursa de la mediocritat, encara que na Silvèria, la seva dona, dins la seva estretor econòmica, hagués d'emprar les cortines del menjador per fer-ne vestits per als seus infants. Hores i hores de microscopi, amb les tècniques golgians del cromat de plata, descobrint la individualitat de la neurona, amb l'originalitat d'estudiar primer la simplicitat dels embrions i després la complexitat nerviosa de mèdul·les, cèl·lules retiniques i olfactives i altres materials que feren de l'aragonès la figura més gran de la ciència histològica. I amb tants poes mitjans que, per no deixar-se trepitjar aquells grans descobriments, s'havia de pagar l'edició dels seus treballs amb els diners necessaris per menjar i vestir.

I ja què vénen aquestes remembrances d'en Ramon i Cajal, quan al principi volia parlar d'una altra cosa? Per ventura el subconscient m'ha traït recordant un dels seus deixebles, el Prof. Diego Ferrer, mort, ara fa poes mesos, als 95 anys i que en el Servei de Microscòpia Electrònica de la Universitat de Barcelona, ell fent histologia i nosaltres mi-

cropaleontologia parlàvem de temes tan interessants. Però... aquests dies i a Mallorca un homenatge molt familiar a un gran treballador de la cultura ens donaria excusa per exemplificar la vida i l'obra de la nostra gent, sobretot quan la feina ben feta és un ròtul en el taller de certes persones amb qui un ha tengut la sort de conèixer les curolles i "hobbies" amb que tothom malavetja distreure la seva existència.

Ens referim aquí al Professor Vicenç Rosselló i Verger. Silenciós promotor d'una escola interdisciplinària, en el Departament de Geografia de la Universitat de Túrria. Aquest mallorquí de València, amb la llocada venturera dels seus deixebles (Fumanal, Dupré, Viñals, etc.), fa uns 10 anys ens convidà a col·laborar amb un equip de treball on les recerques geogràfiques modernitzaven els mètodes i programes incorporant la geosísmica, la palinologia i la micropaleontologia a l'estudi de les albuferes i del litoral de la Península i de les Illes. La Universitat de València, l'Institut Espanyol d'Oceanografia i moltes institucions i ajuntaments de la Comunitat Valenciana ens donaren el seu suport. L'ànima de tot això fou Don Vicenç i el seu equip, amb aquells volums de publicacions presentades a les Jornades de Quaternari Ibèric, a València, on també es va retre un reconeixement internacional a l'obra de don Joan Cuerda i Barceló, autor de "Los tiempos Cuaternarios de Baleares (1975)" i d'altres 65 publicacions.

Mallorquí de soca-arrel, n'és D. Vicenç i sineuer adoptiu i llucmajorer per l'agraïment d'aquest poble. Autor de la tesi monumental "Mallorca, el sur y el sureste (1964)", l'altra vesprada i a la Casa de la Vila de Llucmajor va rebre el senzill i sincer homenatge per una feina tan ben feta. L'obra i la vida del Prof. Rosselló i Verger fou enaltida pels llucmajorers Josep Sacarès i Miquel Sbert a la darrera publicació de "Edicions de pinte en ample", presentada amb l'excusa d'aquell sopar de germanor a l'entorn del gran geògraf mallorquí, Catedràtic a València i membre de l'Institut d'Estudis Catalans. I si una estirada d'orelles m'és ben merecuda per trencar el silenci d'un treballador tan exigent i meticulós, crec que l'atreuiment es fruitós i gratificant.

L'excusa d'en Ramon i Cajal amb el Dr. Diego Ferrer i tants d'altres com Don Joan Cuerda m'ha donat peu a enlitzar tanta feina ben feta, sobretot en un país on, ara per ara, hi mangonetgen i manipulen uns "presuntos" perseguits per la Justícia mentre que els "confesos" conradors de la cultura i de la Ciència, com Don Vicenç, encara ens permeten viure d'il·lusions i d'esperances. ♦

SEMAR

Industries Semar, s.a

C/ Tomàs Moserreal, 6 - 8
Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

DISTRIBUCIONES

- Embolits
- Cuixols
- Formatges

Avda. Carles V, s/n Tel. 66 23 11 (Llucmajor)

EXPOSICIÓ, VENDA I REPARACIÓ

pou

MOTOS, CICLOMOTORS, BICICLETES I PATINS EN LÍNIA

*LA TEVA PRIMERA MTB DES DELS 3 ANYS
UNA ÀMPLIA GAMMA DE BICICLETES A PREUS EXTRAORDINARIS
N'HI HA UNA A LA TEVA MESURA*

VENDA D'ACCESSORIS MOTOS I BICICLETES

C/. MUSIC JOAN XAMENA, 16

LLUCMAJOR

*CAMISETES
XANDALLS*

PLAÇA 18
serigrafia

PLAÇA ESPANYA, 18
07620 LLUCMAJOR (MALLORCA)
TELÉFON 66 04 22

FUNERÀRIA

Nostra Senyora de Lluc

A. SASTRE

*C/ Revella 9 i 11.
Tel. 62 01 46 (Santa Maria)*

El Sr. Sastre de Santa Maria, gerent de la Funerària Ntra. Sra. de Lluc, ha nomenat un representant per atendre qualsevol servei funerari, per informar sobre els preus, per poder concertar el servei que es desitgi amb antelació i per poder evitar qualsevol sorpresa.

El nostre representant atindrà serveis particulars i de la nostra Companyia d'assegurances les 24 hores.

*C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62
(Llucmajor)*

El Sàhara no és només un desert

Miquela Vidal i Joan
Fotos: Coloma Julià

Vaig tenir ocasió de baixar als campaments de refugiats saharians, situats al sud-oest d'Algèria. Són en un tros de desert inhòspit, amb forts vents i temperatures extremes (55°C a l'estiu i -3°C a les nits de l'hivern). Abans de fer aquest viatge m'havia compromès, amb mi mateixa a escriure unes retxes per contar l'experiència, per interessant; però després d'haver-hi anat, el compromís ja no és només amb mi, és sobretot amb el poble saharià, perquè el que més necessiten (apart del mínim indispensable per a sobreviure) és que el món sàpiga de la seva existència.

Què sabem d'aquest poble? Ho demanem i les contestes no passen de ser: hi ha un desert..., un parent meu hi va fer el servei militar... Però realment hi ha poca gent prop de nosaltres, que sàpiga que aviat farà vint anys (des del novembre de 1975), que devers 100.000 persones varen haver de fugir de les seves ciutats, dels seus poblats, de les seves cases, en vista de les atrocitats de la invasió marroquina. Varen haver de deixar tot el que tenien: menjar, roba, aquells records de família... i gairebé tothom hi deixava qualque ésser estimat: una mare, un pare, un germà, una filla... parents, amics, veïnats, tota una vida. I en haver-se instal·lat als campaments en diversos punts del centre i nord del Sàhara Occidental, foren objecte de bombardejos sistemàtics amb napalm i fòsfor blanc per part de l'aviació marroquina, la qual cosa causà desenes de morts i mutilacions físiques i psicològiques entre la població. Així empengueren un segon i penós èxode cap a la part sud-oest d'Algèria, amb més privacions, amb més patiments, més dins el desert, més dins el no-res. Però la població va treure forces i no es va resignar a subsistir, només, amb l'ajuda exterior, sinó que es va organitzar, i encara que pareix impossible, actualment estan repartits en quatre grans campaments (Aaiun, Dajla, Smara i Auserd). Han creat una organització i unes estructures administratives i humanes per assimilar les ajudes i canalitzar la seva recepció, transport,

distribució i emmagatzament i per a determinar, reunir i planificar les necessitats materials, tant per a la subsistència com per al desenvolupament de les poblacions refugiades. On hi havia pedres, arena i pols, hi ha un hort, una escola, un hospital... homes sense oportunitat d'instruir-se (una dada significativa és que en retirar-se l'Estat Espanyol del Sàhara, l'any 1975, el personal saharià qualificat era: 1 metge, 1 pèrit, 4 mestres i 25 estudiants univesitaris, la majoria dels quals no pogueren acabar els seus estudis perquè se'n varen anar a la guerra), s'han convertit en perfectes diplomàtics. Dones que havien viscut un aïllament típic de la dona musulmana, ara són peces clau del motor que mou la sanitat i l'educació de la població, sense deixar de banda la convicció de tenir fills, perquè així també afermen el futur del seu poble.

No tan sols han sobreviscut, en aquests moments tots els nins i nines estan escolaritzats: 15.000 a Preescolar, 25.000 a Primària i Secundària, 6.000 estudiants a l'estrangers, 7.500 titulats en Formació Professional i 5.500 titulats superiors.

Parlen la llengua àrab i com a segona llengua tenen el castellà, com a únic record d'aquells anys de colonització.

Tot això són dades, però jo, en el meu viatge no en vaig veure de dades, vaig veure persones: nines i nins que no deixaven de somriure i mirar amb ulls grossos, d'un negre intens, com si mirant aquelles persones que veníem de tan lluny, poguessin veure un poquet del que nosaltres disfrutem i allà els costa d'imaginar, una flor, un pinaret, un peix, la mar... Homes satisfets de poder explicar la seva lluita, interessats pel nostre país, per la nostra cultura, per mostrar-nos la seva família, la seva llar. Dones de faccions relaxades, de rialla fàcil, amb ganes de saber dels nostres sentiments, de satisfer-nos, carregades de tendresa i fermesa al mateix temps.

No vaig veure dades, vaig veure persones, totes tenien un nom: Alf, Salma, Nayib, Mintu... Mintu, la dona que ens va acollir a la seva "jaima" (tendes de lona on viuen), que ens preparava aquell te tan peculiar i exquisit, l'un després

CENTRE OPTIC EXPOLENT

C/. Sant Cristòfol, 30
Tel. 26 33 74
S'ARENAL

de l'altre fins a tres, amb molta de calma, com ha de ser la cerimònia. El primer, amarg com la vida; el segon, dolç com l'amor i el tercer, suau com la mort.

No sabia dir si era aquell te, si era la rialla de na Mintu, si eren els colors de les estores i les teles de la "jaima" núm. 44, si eren les paraules de les persones que enrevoltàvem la tetera, si era aquell sentiment acollidor que tens dins la "jaima" enmig del desert. No sabia dir el què

era, però la sensació de comunicació, de comprensió, d'enteniment mutu, que allà s'hi respirava, no l'he sentit enlloc més.

Les mans de na Mintu, en dirnos adéu, ben estretes a les meves, em varen comunicar moltes més coses que un caramull de frases dites. Em varen dir que, malgrat tots els entrebancs que hi posa el marroc, tenen esperança, creuen en un futur de tornada a la seva terra, a la terra que els varen prendre quan gairebé no havien pogut disfrutar-la ben bé com a seva. Em varen dir que la lluita i dificultats que passen serà compensat amb el reconeixement de que són un poble. Em varen dir que quan es retrobin les famílies, després de tants d'anys separades per un desert i adversitats, recordaran la gent solidària d'altres països. Les mans de na Mintu, ben estretes, em varen dir tantes coses... però segurament s'entemeren de que les meves contestaren plenes

d'agraïment per aquest bolic que m'emportava: una llicó d'optimisme, un canvi important en la meua escala de valors, unes amistats, uns dies, unes hores, uns minuts, uns segons, impactants, intensos, inoblidables... Moltes gràcies, Mintu!!! ♦

ANTÒNIA ISERN

major

net

Perruqueria unisex

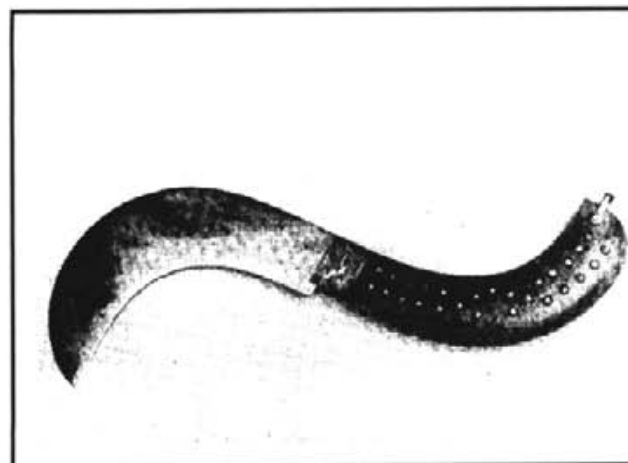
C/. MAJOR, 7 • LLUCMAJOR • TEL. 66 13 59

SPORTS

ca'n salom

*Cordelleria
i espadenyeria*

C/. Músic Joan Xamena, 12 • Tel. 66 14 84 • (Llucmajor)

GANIVETERIA

Ordinas

CARTA DE MESTRE ARTESÀ
FABRICACIÓ PRÒPIA

FERRERIA

Carrer d'es Vall, 128 - Telèfon 66 05 80
07620 - LLUCMAJOR - Mallorca

Mar

adentro

Una vez alcanzado el vuelo, y ya mar adentro, descubrimos un mundo lleno de sensaciones. Sensación de suavidad y potencia... Con un motor 1.8 y una potencia de 95 CV, el Laguna Ecomotion reúne estabilidad a cualquier velocidad. Y con la dirección asistida aumenta su precisión de trayectoria y gran confort de conducción.

Sensación de agrado y comodidad que encontramos en el diseño de su tapicería y en los elevadores eléctricos, así como en su aire acondicionado con regulación electrónica de la temperatura.*

El plumaje perfecto que nos protege de los cambios climáticos del exterior.

*Opcional

Bones Fires!

RENAULT
EL PLACER
DE VIVIRLOS

BARTOMEU JAUME NADAL, S.A.

Ronda Migjorn, s/n - Tels. 66 01 40 i 66 00

Sa penya d'es falcó

-Les pautes d'actuació dels regidors de l'oposició -també majoria municipal sense govern- han suposat quasi un terratrèmol que ha sacsejat el tradicional i tranquil desenvolupament de la tasca laboral dels funcionaris municipals que, d'una banda s'enfronten a les peticions de l'oposició, i d'altra a certes "recomanacions" de l'equip de govern.

Resultat: alguna cosa semblant a la pel·lícula d'Almodóvar, "Mujeres al borde de un ataque de nervios". Un stress que s'ha cobrat, de moment, un desmai. La situació aconsella de crear una plaça de primers auxilis o d'establir una línia d'urgència amb el PAC.

-El pregó, com en anys anteriors, va suposar el dispar de sortida del programa d'actes de Fires. L'assistència de públic va ser escassa, com ja ho presagiava el poc atractiu que tenia el tema elegit per la comissió de Cultura.

Resulta imprescindible un replantejament de la situació. Era evident que parlar de Santa Catalina Thomàs no tenia interès. El pregó hauria d'abordar temes d'actualitat que tendrien més "ganxo", especialment de cara a la joventut.

-És curiós que a la darrera sessió plenària només hi hagués unanimitat dels grups municipals en la moció socialista contra els assajos nuclears que França realitza a Mururoa. S'òliba, que com sempre escoltava ben atentament, considera que els ciutadans s'estimen més, sens dubte, uns altres acords més pràctics i concrets sobre els problemes, especialment els econòmics que travessa el Consistori. Després, l'afegitó de la condemna nuclear contra la caparrudesa del president Chirac.

-Els plenaris han canviat per complet. De moment s'han acabat els punts de l'ordre del dia "aprovats per assentiment" sense que els ciutadans assistents sabessin de què anava el tebeo.

Ara, cada tema entra en debat i les sessions s'allarguen fins a primeres hores de la matina, per la qual cosa els responsables de la TVllucma graven a escarada més d'un cartutx de vídeo. Tanta sort que les sessions són mensuals, perquè si no hauria d'ampliar la programació.

-El falcó recomana al regidor responsable de Medi Ambient que faci una volta per devers on hi ha els contenidors de fems, de paper i de vidre. En alguns, devora els instituts per exemple, resulta gairebé impossible d'acostar-se als recipients. Els materials s'acaramullen devora els contenidors, es converteixen en muntanyes de brutor. És censurable el poc civisme ciutadà però també és criticable la desídia dels responsables municipals. ♦

BAR - CAFETERIA

CAN LAMPINO

- Menús casolans diaris
- Gran variació de plats combinats
- Pizzes casolanes fetes al moment
- Tapes variades
- Carn a la brasa
- Terrassa amb jardí

C/ de Gràcia, 59 (Ilucmajor)

Restaurant

"AL SEU GUST"

CHEF: PED MARTÍNEZ

LOCAL CLIMATITZAT

TANCAT ELS DILLUNS

C/ NICOLAU TABERNER, CANTONADA
PASSEIG JAUME III. TEL. 12 03 12

Joan Quintana

Un homenatge a Tomàs Cantallops

D'ençà que el conec, i em remunt a l'època estudiantil, amb els franciscans de Sant Bonaventura, ha estat en-

ganxat a l'esport. Tomàs Cantallops Salvà va començar en el món de la cistella, fou jugador del CB Joventut Lluçmajor, entrenador, directiu i fins i tot president del Club, devers els anys 80. Tres anys després va ser un dels personatges que més contribuïren que Lluçmajor fos subseu del Campionat del món de Bàsquet Junior (1983); endemés de realitzar un importantíssim paper en l'organització de l'esdeveniment.

Per si això no bastàs, tenim l'atletisme. Qui pot fer contrari si afirm que T. Cantallops és la persona que més ha fet per l'atletisme de la nostra ciutat? D'aquelles primeres curses populars, ja desaparegudes, de Santa Cànida, es va passar a la "Milla Urbana Ciutat de Lluçmajor", que ja va per la sisena edició. Al dia següent, en el mateix tema, se celebra la "Cursa popular per als nins i nines del municipi" que ja ha celebrat al cinquena edició i unes dates abans, dins de les festes de s'Estanyol, tenim la "Cursa popular de Sant Jaume", que és la més antiga de totes i que complirà la desena edició l'any vinent. En totes elles la mà organitzadora de Tomàs Cantallops hi ha estat present.

Campionats de "Tir de Fona", programes esportius per televisió i ràdio -com a record, aquells matins de dissabte quan tots dos compartíem els micròfons de la novell Ràdio Espigolera- i molts altres vessant si organitzacions, que com que són tants, he arribat a oblidar, però que són presents a la ment de molts llucmajorers, amb en T. Cantallops com a principal protagonista.

I que consti que no sempre he estat d'acord amb la seva forma de fer les coses, o, més ben dit, ell no hi ha estat amb mi. Record el passat 22 d'abril quan vaig organitzar el "Correllengua", en el qual per cert, ell en va ser un protagonista, em va comentar: "Si ho hagués organitzat jo, ho hauria fet d'una altra manera" i és veritat, li havia d'haver demanat consell. Segur que hagués sortit molt millor.

Actualment, Tomàs Cantallops és el coordinador de l'esport escolar a Lluçmajor. També han confiat en ell, igual que jo. Per tot això vull fer una crida des d'aquestes línies, a la Comissió d'Esports del nostre Ajuntament, per tal que valorin com pertoca aquesta tasca i li rendeixin l'homenatge que es mereix. Estic segur que aquesta petició serà escoltada.

Jo, per si de cas, amic Tomàs i encara que en sé poc, en mirar tot el que has fet, t'ofereix aquesta columna com a petit tribut a la teva noble tasca. Va per tu, T. Cantallops Salvà que, de veritat, t'ho mereixes. ♦

Esports

CD Espanya 1a Preferent

*La nova Junta Directiva
Les coses, com han de ser*

Text i foto: Q.

Dia 26 de setembre he rebut tota la informació que vaig sol·licitar al CD Espanya; m'estic referint a la composició de la Junta Directiva i els jugadors que formen els vuit equips que té el Club per afrontar aquesta temporada 95/96.

No em sap greu de dir-ho: mai com enguany, en un temps record, havia tengut aquesta informació en les meves mans (i us puc assegurar que ho havia demanat infinitat de vegades). Aquesta promptitud, fins i tot, ha arribat per sorprendre'm.

L'"Opinió" del mes passat va ser entesa ràpidament per Isidro Martínez, president actual del CD Espanya al qual, des d'aquí vull donar les més sinceres gràcies, sobretot en nom dels nostres lectors. Les coses, com han de ser, al menys en aquest aspecte l'Espanya comença a funcionar.

Aclariment

Al nostre darrer número, corresponent al mes de setembre, a la pàg. 36, venia una foto d'aquest comentarista que deia que el jugador M. Moragues rebia un trofeu de mans del batle. Això és així, però s'ha d'aclarir que mai no volguérem dir que fos l'Ajuntament qui l'hi entregava perquè el trofeu fou per obra i gràcia del CD Espanya.

La Junta Directiva

President: Isidro Martínez.
Vice-president 1r. Antoni Cladera
Vice-president 2n. Antoni Palou
Vice-president 3r. Joan Garcia
Tresorer. Miquel Pons
Comptador. Joan J. Catany
Vice-secretari. Salomé Piqueras
Vocals, per aquest ordre: J. Mòjer, R. Puigserver, M. Vidal, B. Puigserver, R. Canyelles, P. Puigserver, M. Company, A. Vidal i J. Oller.
Delegats d'equip: Joan M. Ferrer i Ll. Pérez.

Jugadors

Dirigits per J. Pérez i M. Vidal, són aquests: Porters: S. Salvà, A. Martínez i A. Fructuoso.
Defenses: C. Tomàs, Joan A. Tomàs, A. Ginard, M. Mas i J. Porras.
Centrecampistes: F. Marín, B. Gelabert, Miquel A. Corbalán, S. Martí, J. Ferretjans i Pere J. Isidro.
Davanters: J. Bonet, A. Ruiz, J. Ruiz, J. Izquierdo i B. Pomar.

Queviures
Clar

*El millor per al teu amic
Compri la millor varietat
de menjar de ca i moix*

Bones Fires!

C/. Bisbe Tàixquet, 62 - Tel. 66 03 93 (Llucmajor)

SEAT

**Rubí Automòviles
Llucmajor, S.L.**

Vos desitjam unes
Bones Fires i al mateix
temps vos convidam a
visitar el nostre stand
al Passeig Jaume III

Ctra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

Plantilla CD Espanya, temporada 1995-96.

Com a delegat d'equip figura Joan M. Ferrer i encarregat del material, Joan J. Catany.

Espanya, 4 - Gènova, 0

Espanya: Salvà (2), Ginard (2), Mas (2), Cosme (2), Gelabert (2), Romero (2), S. Martí (2), Ferretjans (2), Pomar (2), Ruiz (2) i Martín (3).

Canvis: Jesús (1) per Ferretjans, Juanan (1) per Pomar, Boned (1) per Ruiz i Izquierdo (1) per Marín.

Gols: 1-0, m. 8, S. Martí; 2-0, m. 16, S. Martí; 3-0, m. 22, Pomar i 4-0, m. 45, S. Martí.

Comentari: Primera victòria espanyista de la temporada i primers tres punts que aconsegueix. El partit va ser entretengut tot i que els rivals no varen posar les dificultats que en altres ocasions havien posat. S'ha de dir que el principal protagonista fou

S. Martí, que va marcar tres gols.

Soledat, 1 - Espanya, 1

Espanya: Salvà (1), Ginard (1), Mas (1), Cosme (1), Izquierdo (1), Romero (1), S. Martí (1), Ferretjans (1), Pomar (1), Ruiz (1) i Marín (1)

Canvis: Boned (1) per Mas
Gols: 1-0, m. 20, Bauçà i 1-1, m. 71, Ferretjans.

Comentari: Malgrat la superioritat numèrica, perquè el Soledat va jugar 5 minuts del primer temps i tot el segon amb 10 homes, el CD Espanya no va ser capaç de doblegar l'equip local i només un gol de Ferretjans quan mancaven 19 minuts pel final, va atorgar un punt als homes de Joan Pérez. El partit va ser d'escassa qualitat i tots dos conjunts varen estar bastant igualats per la qual cosa l'empat es pot considerar just.

Espanya, 3 - Independent C.R., 0

Espanya: Salvà (2), Ginard (2), Mas (2), Cosme (2), Marín (2), Romero (3), S. Martí (3), Ferretjans (3), Pomar (2), Izquierdo (3) i A. Ruiz (2).

Canvis: Juanan (2) per Mas, Jesús (2) per Marín, Gelabert (1) per Izquierdo i Boned (1) per A. Ruiz.

Gols: 1-0, m. 27, S. Martí (p); 2-0, m. 58, S. Martí i 3-0, m. 68 S. Martí.

Comentari: Un altre horabaixa encertadíssim de cara al gol de Sebastià Martí, el qual, amb aquests tres d'aquest partit, ja en porta sis i de moment és el màxim realitzador de l'equip. El seguiren en mèrits Romero, Ferretjans i Izquierdo i la resta de l'equip que va estar a un bon nivell, sobretot a la segona meitat perquè si no hagués estat per les bones parades del porter visitant, Faustino, el resultat hagués pogut ser ben diferent.

Escolar, 3 - Espanya, 3

Espanya: Salvà (2), Ginard (1), Mas (2), Cosme (1), Marín (2), Romero (2), S. Martí (2), Ferretjans (2), Pomar (1), A. Ruiz (2) i Izquierdo (2).

Canvis: Gelabert (-) per Ginard.
Gols: 0-1, m. 40, S. Martí; 1-1, m. 60, Barceló; 2-1, m. 69, Barceló (p); 2-2, m. 73, S. Martí; 3-2, m. 82, Barceló i 3-3, m. 89, Pomar.

Comentari: Continua la ratxa golejadora de S. Martí perquè ja porta vuit gols. També, parlant de centre-campistes, hem de dir que l'interior dret de Capdepera, Barceló, en va marcar tres. Al final un gol del centre davanter visitant, Pomar, a un minut per acabar el partit, va posar justícia al marcador en un encontre molt emocionant, sobretot a la segona part. ♦

La Palmera

DETERGENTS I DEPURACIONS D'AIGUA

Historiador Terrasa, 37

Teléfono 66 04 69

LLUCHMAYOR - Mallorca

FABRICA DE JOIERIA GARAU

(Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)

DESCOMPTE ESPECIAL FIRES '95

Joies típiques mallorquines

Granets • Rubís

Cordoncillos • Safirs blaus

Aros • Maragdes

Collars de monedes • Relotges d'or

Diamants • Arracades

*Talla de Brillants
d'un quilat,
qualitat
Top Wesselton
VV1 i VV2*

BONES FIRES I BONES FERMANCES

C/. Born, 29 - Tel. 66 04 03 - LLUCMAJOR

Juvenils CD Espanya

Miquel Jaume, un experimentat entrenador al front de l'equip

*Plantilla Juvenils C.D. Espanya
temp. 1995-96.*

d'ençà que el passat 17 de setembre començàs la competició.

La primera jornada va tocar visitar el Xilvar i als al.lots de M. Jaume no els va anar gaire bé ja que al final del temps reglamentari varen encaixar cinc gols (5-2). Els gols espanyistes foren obra de Ferragut i de Pellicer.

Debut a casa, set dies més tard i primers tres punts al caseller, tot i que va ser per la mínima (3-2). L'Alaró va posar les coses difícils als locals però aquests finalment guanyaren, amb gols de Ferragut (2) i Biel Moragues.

Finalment, un altre desplaçament, aquesta vegada a s'Horta, contra el seu titular que tenia derrotes dels dos partits disputats. També els derrotaren, a més, de forma contundent (0-4) amb

gols de Ferragut (2), G. Moragues i Martínez. Aquest partit es va jugar divendres 29 perquè l'endemà els jugadors de s'Horta tenien previst el trasllat a la capital espanyola per tal de presenciar el Madrid-Barça. ♦

Text i foto: Quintana

56 Nova temporada per als juvenils del CD Espanya a II Regional sota les ordres de l'expert entrenador Miquel Jaume Llull. El planter de jugadors, de moment, és format per vint-i-un joves que ara defensen l'equip del primer grup (a) dels dos que consta la categoria A i B.

Planter de jugadors

Josep M. García, A. Ferragut, G. Moragues, F. Amengual, Josep D. Lagüela, B. Adrover, A.J. Roig, Josep A. Gómez, J. Tomàs, M. Cañellas, P. Martínez, S. Puigserver, Josep J. García, D. Pérez, F. Oliver, M. Jorcas, J. Llaneras, Guillem Ll. Pallicer, Joan J. González, J. Ferretjans i D. Vich.

Tres resultats

En el moment d'escriure aquestes línies, dilluns, dos d'octubre, els nostres juvenils han jugat tres encontres

PERRUQUERIA

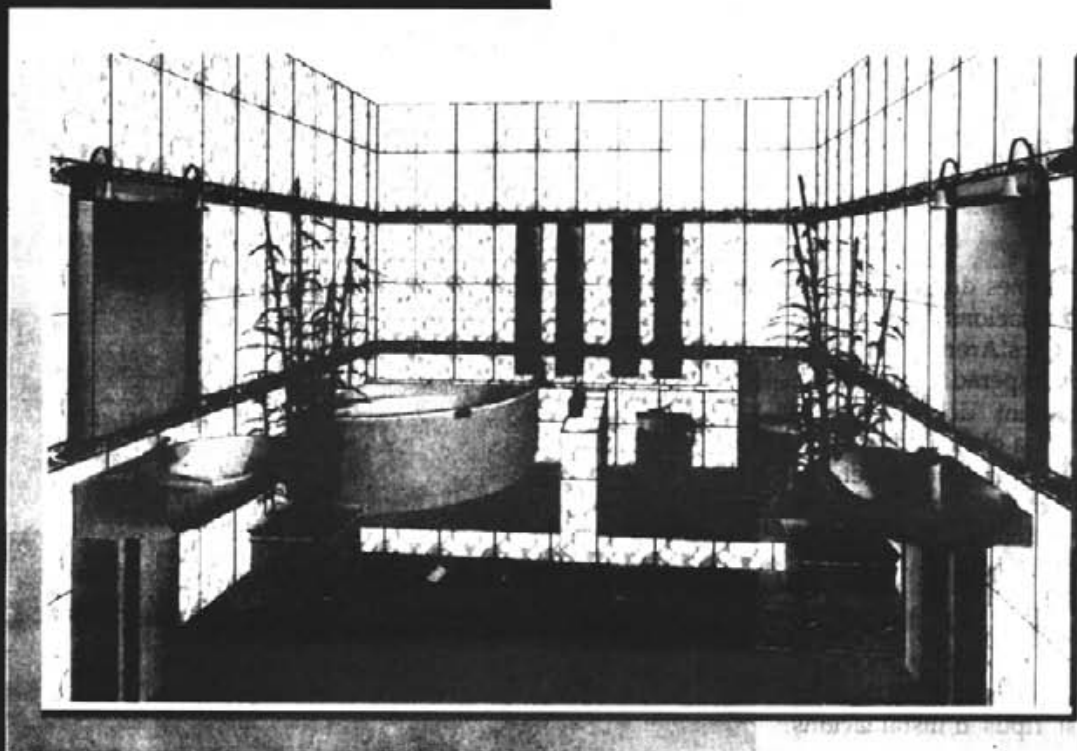
Fina

C./ d'Es Vall, 49 Tel. 66 11 58

capritx

moda íntima

C./ DE SA FONT, 17 - LLUCMAJOR
TEL. 66 22 40

Com és la cambra de
bany dels seus somnis?

**Vegeu-la ara
a tot color.**

ROCA

DIBA DISSENY
INTREGRAL DEL BANY

Avui mateix, gràcies
al nostre ordinador
podreu veure a
MASSANELLA la

vostra nova cambra de bany ROCA.

A tot color i en tres dimensions sense que
no hi manqui cap detall: banyera,
sanitaris, revestiments ceràmics, aixetes,
complements... Tot tal com ho havíeu
somniat i sense començar les obres.
Veniu a MASSANELLA i deixau de
somniar.

MASSANELLA

Ctra. Valldemosa, 44 - Tel. 75 03 45

CF Lluçmajor

Aleví F-7

Comentari i fotos: J. Quintana

El CF Lluçmajor no és mort, ans al contrari. Ara creix i la poca, però ben avenguda família vermellona, ha vist com aquesta temporada neixia un equip que, com els més grans, portarà el nom de la nostra ciutat, i que la representarà en tots els camps on jugui. És un moment històric, el Club que ara presideix Rafel Tallón, que fa unes setmanes va substituir a G. Paniza, ja té futbol base; es tracta d'un equip d'Alevins de Futbol 7 que començarà la seva tasca esportiva dia 14 d'aquest mes de setembre, quan jugarà contra l'Atc. Balears en el terreny blanc i blau.

Els responsables tècnics són dos joves esportistes que hi posen tota la il·lusió i molta feina: Miquel Mas i Ramon Castell.

Com a delegats, Francesc Magaña

Alevins F. 7, CF Lluçmajor.

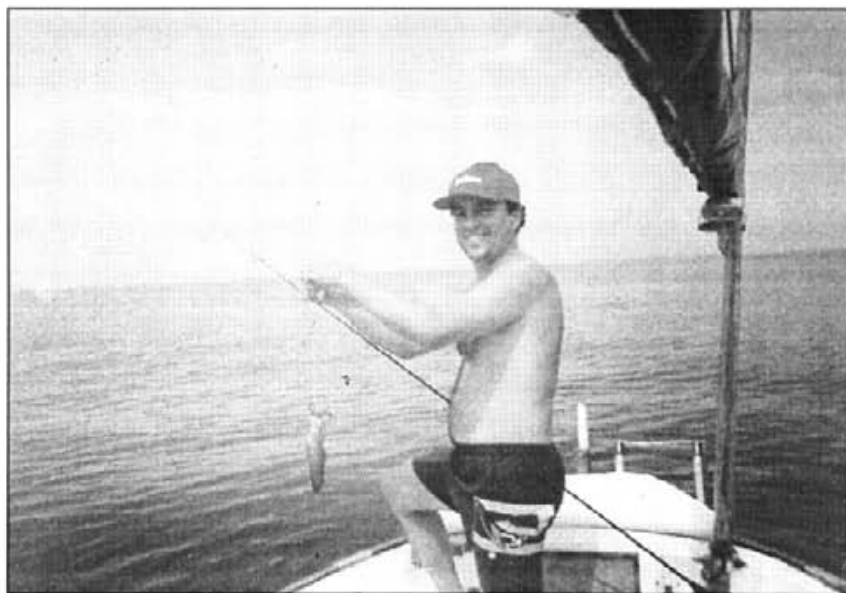
i Pere Caldentey, dos experimentats homes del futbol, sobretot Magaña que a més d'haver estat bon jugador, ara està de directiu, de delegat o del que sigui, per bé del futbol.

El conjunt de jugadors és format

per: D. Nevado, S. Nevado, L. Cabrera, T. Caldentey, J. Magaña, C. Portillo, J. Serrano, Ll. Galindo, Josep M. Pades, J. Vidal, G. Nicolau i M. Figuerola. ♦

58

El club de pesca "Es Cap-Roig" en plena activitat

El pescador, Francesc Salvà, treguent un calamar en ple dia.

J.Q.

00El propassat 30 de juliol, el club de pesca "Es Cap-Roig", va organitzar una pescada de roquer en barca, en aigües de s'Arenal, pescada co-

rrispondent a les festes de Santa Cànida.

00Hi participaren 17 embarcacions que sortiren del Club Nàutic de s'Arenal i un total de 38 pescadors. La classificació individual va ser

aquesta:

- 1r. Joan Sampol, 5.470 kg.
- 2n. Miquel Vidal, 5.065 kg.
- 3r. Josep Pomares, 4.820 kg.

00La peça major va ser obtinguda per Francesc Molina, amb una captura que va pesar 0,245 kg.

00Pel que fa a les embarcacions, la classificació final és la següent:

- 1a. "San José"
- 2a. "Embetol"
- 3a. "Nuredduna II"

Un cas insòlit

00El pescador Francesc Salvà, un dels participants a l'esmentada diada de pesca, va pescar un calamar en ple dia. Aquest és un cas insòlit perquè, com tothom sap, els calamars es pesquen en enfosquir i no al migdia, com va ser aquest cas. ♦

TALLER MECANICO
NOGUERA

DEL MOTOR I DE L'AUTOMÒBIL

Pedro Noguera Ensenyat

AGENT OFICIAL

Taller autoritzat

automòbils

C/ Ripol, 30 - Tel. 66 22 13

PERRUQUERIA
PUIGSERVER

HORARI: De dimarts a divendres
de 9 a 12 i de 15 a 19

Dissabtes
de 8 a 17

C/. Orient, 8 - Tels. 66 20 08 - 66 11 12 - 64 05 14

I M P R E M T A

moderna

50 A N Y S

Carrer de sa Fira, 10 - Tel. i Fax: 660310 - LLUCMAJOR

NUEVO OPEL
CORSA
¡MI COCHE!

AUTOMÒBILS
LLUCMAJOR S.L.

Ronda de Ponent, 30 - Tel. 66 06 24 (Llucmajor)

expert

ELÈCTRICA

Calafat

Sens dubte te convencerà

INSTAL·LACIONS - SERVEI TÈCNIC - ELECTRODOMÈSTICS
OBJECTES DE REGAL - CLUB DE VIDEO

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 66 19 01 (Llucmajor)

C/. Nou, 85 - Tel. 65 28 36 (Campos)

CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)
Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)
Divendres horabaixa (16'30 a 20h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR

Servei de begudes
i menjars de qualitat
a bon preu

Avda. Carles V
Tel. 66 11 17

CENTRE DE PREPARACIÓ AL PART

Catalina Serra Calafat
(Comare)

**També hi ha servei de
massatges terapèutics**

Cl. Rigo, 73 - Tel. 66 24 90

Restaurant

Gran Via

Noces - Banquets - Comunionis
i Bateigs

Informació: Tel. 66 03 17- LLUCMAJOR

Entre noltros

Naixements

- Maria Cadell i Rosselló, 27 agost 1995. Filla de Bernat i Maria Joana
- Gaspar Delgado i Ramon, 2 setembre 1995. Fill de Josep Enric i Coloma.
- Rosa Roldan i Amengual, 31 agost 1995. Filla de Josep i Antònia.
- Joana-Aina Ordinas i Tomàs, 5 setembre 1995. Filla de Guillem i Margalida.
- Daniel Nicolau i Pérez, 3 setembre 1995. Fill de Joan i Maria Magdalena.
- Salvador Balaguer i Egea, 7 setembre 1995. Fill de Bartomeu i Maria del Pilar.
- Francesca Barceló i Pol, 15 setembre 1995. Filla d'Antoni i Francesca.
- Jaume Mora i Feliu, 20 setembre 1995. Fill de Jaume i Mª Magdalena.
- Esperança Martín i Clar, 21 setembre 1995. Filla d'Astèrio i Margalida.
- Diego Abinareta i Fuentes, 19 setembre 1995. Fill de Diego i Rosa.
- Carolina Hernández i Fornés, 26 setembre 1995. Filla d'Héctor Antoni i Catalina.

Matrimonis

- Pere Sastre i Cañellas - Mª Catalina Bosch i Ramis, 19 d'agost 1995, Esgl. Sant Miquel.
- Andreu García i Navarro - Mª Nazaret Márquez i Carreño, 7 setembre 1995, Jutjats de Lluçmajor.
- Salvador Martínez i Ruiz - Francisca Antònia Sirera i Valdés, 7 setembre 1995, Jutjats de Lluçmajor.
- Josep González i Caldron - Francisca Gelabert i Gelabert, 19 agost 1995, Esgl. Sant Bonaventura.
- Joan Antoni Maqueda i Martínez - Josepa Cantero i Simó, 9 setembre 1995, Esgl. Sant Bonaventura.
- Francesc Jordà i Ramis - Antònia Amengual i Vidal, 9 juny 1995, Esgl. Ntra. Sra. de Gràcia.
- Miquel Tomàs i Fullana - Miquela Cano i Lladó, 2 setembre 1995, Esgl. Sant Bonaventura.
- Joan Morey i Company - Miquela Escalas i Oliver, 9 setembre 1995, Esgl. Sant Miquel.
- Joan Janer i Andreu - Aina Mª Luna de Rojas, 15 setembre 1995, Ajuntament de Lluçmajor.

Defuncions

- Antònia Nadal i Mut, 7 setembre 1995, 90 anys
- Antoni Rosselló i Arbós, 14 setembre 1995, 80 anys.
- Armando Miralles i Soriano, 18 setembre 1995, 59 anys.
- Francesc Fiol i Adrover, 18 setembre 1995, 76 anys.
- Maria Riera i Mas, 19 setembre 1995, 85 anys.
- Francesc Nicolau i Font, 10 octubre 1995, 60 anys.
- Joana Aina Font i Ripoll, 1 octubre 1995, 90 anys.

SY P

VOS DESITJA UNES BONES FIRES

Si vos voleu fer una bona fermança,
aprofitau les nostres ofertes
per al vostre dinar de Fires.

LA MILLOR BOTIGA DE CADA DIA

C/. Nicolau Taberner, 39 - Tels. 12 06 97 - 12 06 98

61

LLucmajor Serveis Informàtics posa al seu abast la informàtica i el món multimedia amb l'assessorament i atenció que necessita :

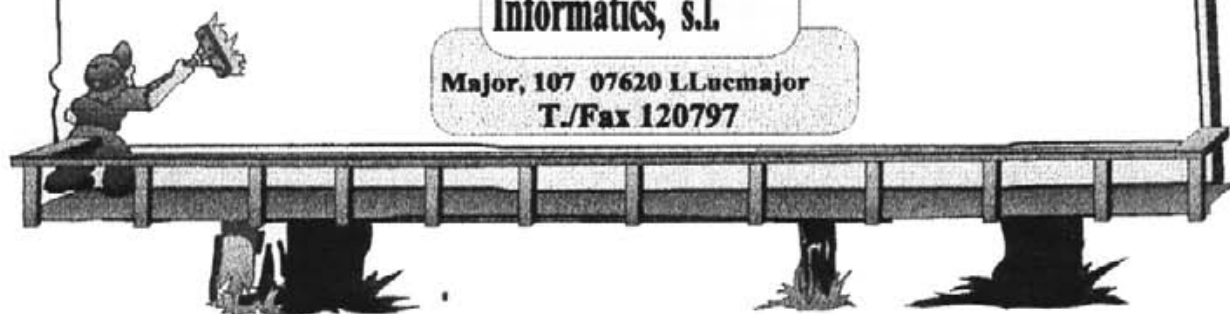
Ordinadors personals, impressores , programació , connexió INTERNET...

Trobarà tot allò que envolta el seu ordinador , paper, disquets, toners,...

Servei tècnic: ampliació memòria, modems/fax , CD ROMS ,reparacions ..

**LLucmajor Serveis
Informàtics, s.l.**

Major, 107 07620 LLucmajor
T./Fax 120797

Sopa de lletres - 8 arbusts

Solució del mes passat

-Vivot	-Ponç Inqueros	-Poteta
-Menut	-Avellaneta	-Fita Mollar
-Jordi	-Rutló	-Verdereta.

00A la urbanització de Badia Blava es tiren contínuament aigües brutes a la mar. A això, a més dels que passen en barca per la zona, ho saben les gavines que hi van en grans quantitats, a beure.

00Un país que viu del turisme, que ve pel sol i per la mar, no es pot permetre el luxe de contaminar-la.

00El nostre Ajuntament, per acció o per omisió incompleix la normativa vigent quant a l'abocament d'aigües depurades o no a la mar. Perquè pagam el cànon de sanejament al Govern Balear? ♦

62

DOLÇ I SALAT

**FRUITS SECS • CONGELATS
POLLASTRES A L'AST**

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR

SA FILOA

C/. MELIÀ, 3 - LLUCMAJOR

*Sabates
Can Gramet*

Venda de mostres • Parells solts

C/. Bisbe Taixaquet, 6 - Tel. 66 03 74 • LLUCMAJOR

Maria Can
Boutique

C/. Impremta, nº 1 - (Pas d'en Quint)
Tel (971) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

LA MILLOR FERMANÇA REGALAU-VOS UNES VACANCES

Le regalamos **UNA SEMANA DE VACACIONES PARA DOS PERSONAS**
en un Aparthotel de Lujo en el destino que usted elija de los tres:
COSTA DEL SOL; BALEARES o CANARIAS

¿COMO CONSEGUIRLO?

**Plazas
limitadas**

Muy fácil. Para ello sólo tiene que comprar en nuestro establecimiento
productos de la prestigiosa marca **ISEKI** o de los marcados con el distintivo
"PROMOCION VACACIONES"
y automáticamente le será entregado un bono para disponer de esta
fabulosa estancia para usted y su pareja.

ISEKI

**MOTOCULTORES, CORTACESPEDES, MOTOSIERRAS,
DESBROZADORES, ATOMIZADORES, MOTOSEGADORAS, ETC.**

**SIN COMPRA
ALGUNA**

CON MUCHISIMO GUSTO LE INFORMAREMOS DE ESTA EXTRAORDINARIA
PROMOCION Y ADEMAS LE OBSEQUIAREMOS CON UN REGALO

ES UNA GENTILEZA DE:

ISEKI

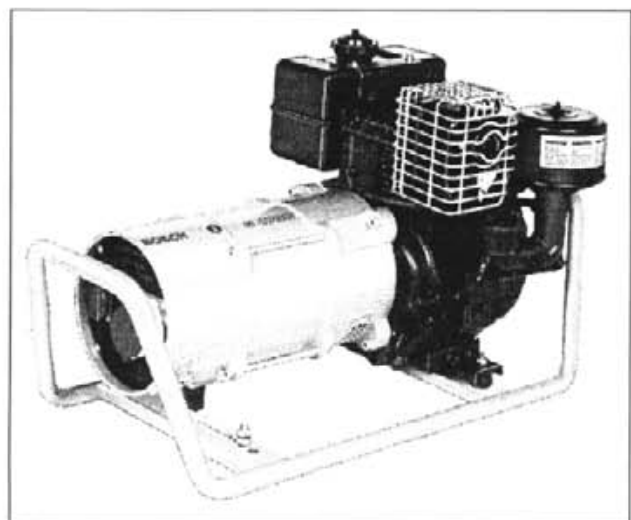
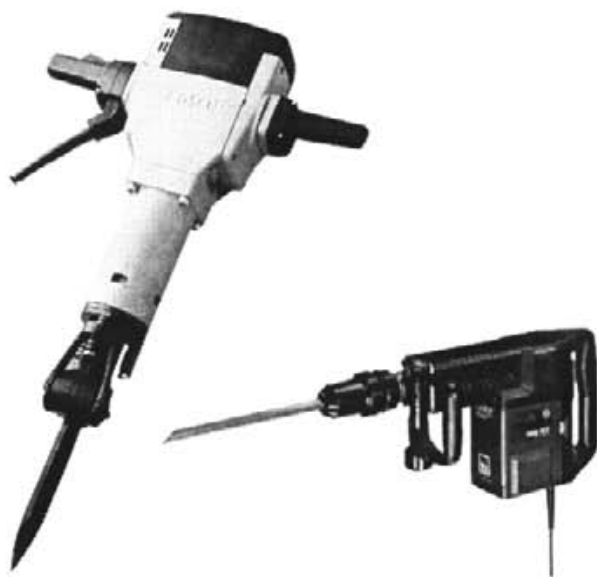
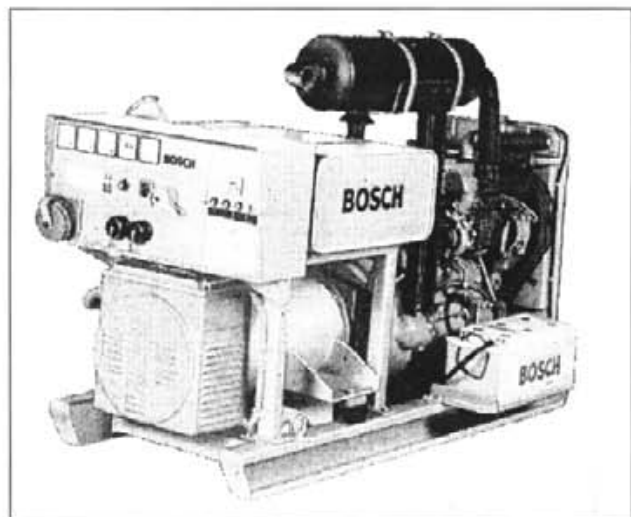
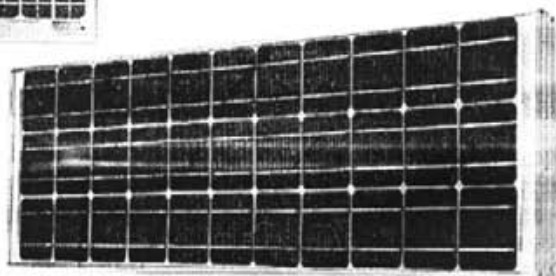
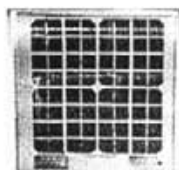
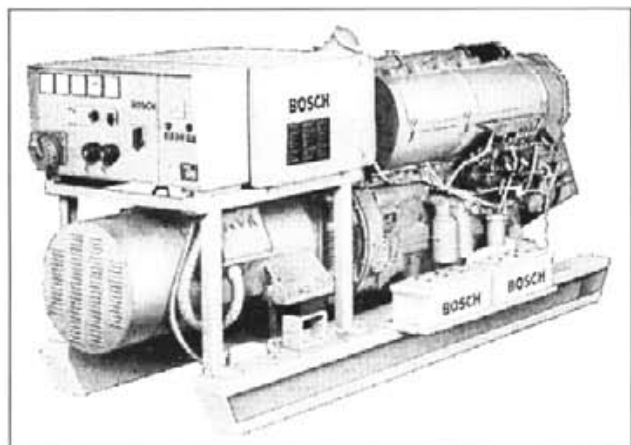
CG
COMERCIAL
GARCIAS

RONDA MIGJORN, 206 • LLUCMAJOR • Tel. 66 09 26 • Fax 66 28 75

AUTO-ELECTRIC
Barcelo
S.L.

Ronda del Ponent, 26 - Tel. 66 01 70 (LLUCMAJOR)

DISPOSAM DE:

Generadors des de 500 W. gas-oil, gasolina i gas. Tots els models.

Convertidors 120 - 220 W.

Panel solar.

Comandaments a distància per a posta en marxa del generador.

Si no trobau cap automatisme

Consultau-nos